(79).

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 148 (8980)
ИЮНИИН 26
ПЯТНИЦА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум июниин 24-дэ Москвада нээгдээ.

Тус Пленумые КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев нээбэ.

Промышленность болон барилгадахи техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ тухай КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула партийна, советскэ организацинуудай, арадай ажахын соведүүдэй хэжэ байһан хүдэлмэри тухай, тэрэшэлэн химическэ промышленностиин хүгжэлтые түргэдхэхэ, бүд нэхэдэг промышленностиие саашадань хүгжөөн дэбжээхэ хэмжээнүүд тухай асуудалнууд Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхээр табигдаа.

Пленум зарлаха тухай мэдээсэл һара хахадай урда тээ тунхаглагдаад, бүхы орон соомнай үргэн ехэ хөөрэлдөө үүсхээ һэн. Технологическа хүдэлмэриие автомадаар бүтээдэг болохо, оньһожоруулха, үйлэдбэриин ба барилгын арга методүүдые саашадань һайжаруулха тодорхой зорилгонууд промышленностиин, транспортын предприятинуудта, барилганууд дээрэ, научно-шэнжэлэлгын, проект зохёолгын организацинуудта зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Манай арадай ажахын хүгжэлтые бүри түргэдхэхэ шэнэ арга боломжо элирүүлэгдээ. Хэдэ хэдэн экономическа районуудай ажалшад долоон жэлэй түсэбэй асари ехэ программые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэн, патриотическа гайхамшаг шэнэ үүсхэлнүүдые гаргаа. Үйлэдбэриингөө хахад жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай бэлэгүүдые бэлдэһэн тухай мэдээсэлнүүд ороной нютаг бүхэнһөө оробо.

Пленумэй заседанинууд Кремлиин Ехэ Ордон соо боложо байна. Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадахын тула союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудай, партиин обкомууд, крайкомуудай, хэдэ хэдэн горкомууд болон предприятинуудай парткомуудай секретарьнар, советскэ организацинуудай, совнархозуудай хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзуудай, комсомолой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, предприятинуудай, научно-шэнжэлэлгын институдуудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл уригдаа.

* * *

Москва хотын совнархозой түрүүлэгшэ **К. Д. Петухов** Пленум дээрэ түрүүлэн элидхэл хэбэ.

Москвагай промышленностиин предприятинууд арадай ажахые техническэ талаарнь зэбсэглэхэ элдэб машинанууд, приборнуудые олоор бүтээн гаргадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ бусад хамжаата экономическа районуудай захилнууд бүрин дүүргэгдээ. Химическэ промышленностиие хүгжөөхын тула шухала захилнууд гол түлэб болзорһоо урид бүтээгдэн гаргагдана.

Үнгэрэгшэ жэлдэ совнархозой заводууд, фабрикануудта автомадаар зэбсэглэгдэн оньһожоруулагдаһан 142 поточно лини табигдаа, 1600 гаран автомат, автомат шахуу станогууд тодхогдоо, 3000 түхеэрэлгэ һэльбэгдэн шэнэдхэгдээ, үргэхэ-тээхэ олохон түхеэрэлгэ бии болгогдоо. Нарин шудхалаа хэхэ, прокат таһалгаряагүй үйлэдбэрилхэ, элдэб хэрэгсэлнүүдые хэбтэ сохихо гэхэ мэтэ түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Хүнгэн промышленностьда оньһон нарин технологи хэрэглэжэ бүд гоёон будаха хүдэлмэри хоёр дахин үргэдхэгдөө, гутал оёхо шэнэ арга дэлгэрүүлэгдэжэ, ажалайнь бүтээсэ 20 процент дээшэлүүлэгдээд, шанарынь улам һайжаралсаа гэжэ нүхэр Петухов хэлэбэ.

Гэхэтэй хамта, предприятинуудаймнай хүдэлмэридэ үшөөл олохон дутуу дунданууд бии байһаар гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ. Эдэ баримтанууд нөөсэ баялигай арга боломжын хүсэд хэрэглэгдэдэггүйе гэршэлнэ. Хэдэ хэдэн заводууд, фабрикануудта гээгдэнги технологи хэрэглэгдэнэ, хуушарһан түхеэрэлгэ, штамп ба бусад хэрэгсэлнүүд ашаглагдана. Тэрээнһээ болохо, бүтээгдэһэн зүйлнүүдэй шанар доошоо ородог, ажалынь хүндэ үшэр болодог, материал ехээр гээлтэдэ ородог байха юм.

КПСС-эй XXI съездһээ хойшо ажалай бүтээсын ургалтань түсэбтэ даабариһаа нилээд ехээр үлүү гаранхай. Энээниие юугээр тайлбарилхаб гэхэдэ, Москва хотын предприятинуудай, районуудай партийна организацинууд нөөсэ арга боломжоёо, техникын туйлалтануудые бүри һайнаар хэрэглэдэг болохын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хээ. 100 мянга үлүүтэй хүн предприятинуудтахи технологическа хүдэлмэриие автомадаар бүтээхэ, оньһожоруулха түсэб табилгада хабаадаһан байна. Хэдэн олон шухала дурадхал оруулагдаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумдэ бэлэдхэлтэй, хэдэ хэдэн экономическа районуудтахи ажалшадай патриотическа үүсхэлнүүдые гаргаһантай дашарамдан, 1965 ондо дүүргэхээр иридшалан хараалһан үйлэдбэриингөө түсэбые 1964 ондо дүүргэхэ гэжэ КПСС-эй XXI съездын һүүлээр манай предприятинуудай абаһан социалистическэ уялганууд мүнөө шэнэ уялгануудаар нэмээгдээ. Тиигээд 1965 ондо бүтээгдэхэ продукциин ургалтые долоон жэлэй даабарита тоонуудаар хараалагдаһанһаа 1,5 дахин ехэ болгохо гэжэ хараалагдаа, совнархозой промышленна үйлэдбэриин хэмжээндэ хабаатай долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ тодорхойлогдоо.

Промышленностяа техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэглэхэ зэргээр үйлэдбэрилгээ улам үргэдхэхэ зорилго КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүд соо онсо шухалада тоологдоһон байгаа. Тиимэһээ манай партийна организацинууд машина болон приборнуудые бүри олоор бүтээн гаргаха асуудалда коллективүүдэйнгээ оролдолго хүсэлэлгые зорюулаа. Москвада станок бүтээдэг үйлэдбэриие үшөө ехээр хүгжөөхэ гэжэ хараалагдана; тусхай станогуудые бүтээн гаргалга долоон жэлэй түсэбөөр 1965 ондо хараалагдаһанһаа 2,1 дахин ехэ болгогдохо, технологическа хүдэлмэриие бүрин оньһожоруулха онсо нарин станогууд—2,3 дахин олоор бүтээгдэдэг болохо гэжэ нүхэр Петухов тэмдэглэбэ.

Һүүлэй үедэ совнархозой хүдэлмэрилэгшэд түхеэрэлгэнүүдые һэлгэхэ ябадалтай холбоотой олохон асуудал шиидхэхэ зуураа иимэ тобшолол хээ гэбэл: зарим предприятинуудта түхеэрэлгэнүүдые һэлгэхэдээ ажахын талаар али зэргэ шухала байһыень хараадаа абадаггүй, харин бүтээгдэн гараһанһаань хойшо хэды жэлэй үнгэрһые гол түлэб үндэһэн болгодог таарахагүй гурим тогтоогдоһон байна. Лининүүдэй, цехүүдэй, заводуудай үйлэдбэриин ургалтада һаад хэдэг гү, али бүтээн гаргагдадаг зүйлнүүдэй шанарые муудхаадаг байгаал һаань, хуушарһан түхеэрэлгэнүүдые һэлгэхэ хэрэгтэй гэжэ тоолонобди.

Правительствын даалгабаринуудые гүйсэдхэжэ, 450 автомат лини бүтээн гаргаха гэһэн социалистическэ уялгануудай дүүргэлгэ олохон асуудал шиидхэхэ ябадалтай холбоотой байна гэжэ нүхэр Петухов тэмдэглэбэ. Совнархозой харьяата предприятинууд, конструкторнуудай организацинууд мүнөө гол түлэб шэнэдхэгдэн тодхогдохо автомат лининүүдые бүтээхэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. Орджоникидзын нэрэмжэтэ станок бүтээдэг завод зарим станогуудта хэрэглэхээр бүтээгдэһэн түхеэрэлгэнүүдтэ нэмэлтэ болгон, автомадуудай лининүүдтэ шухала түрүүшын 20 түхеэрэлгэ бүтээн гаргаа. Тиимэ түхеэрэлгэнүүдые совнархозуудта, мүн шэнэ продукци гаргаха тусхай станогууд ба автомат лининүүдые өөһэдынгөө хүсөөр өөһэдтөө шэнэдхэн тодхохо аргатай заводуудта хүсэд хүрэхэ тоотойгоор бүтээн гаргалга Москвагай предприятинуудаар эмхидхэгдэхэнь. Ниислэл хотын конструкторнууд проект зохёохо, бүтээн гаргаха болзорыень нилээд хорооjo байгаад, нэгэ янзын автомадуудай лининүүдые тодхохо хүдэлмэри хэжэ эхилээ.

Шухала шухала технологическа хүдэлмэридэ, үйлэдбэринүүдтэ хэрэгтэй автомадуудые бүтээхэ гүрэнэй түсэб зохёодог болоо һаа, таарамжатай байха һэн гэжэ нүхэр Петухов һанамжалба.

Тэрэнэй удаа электротехническэ, радиотехническэ, прибор бүтээдэг предприятинуудай хүдэлмэри тухай тогтожо хэлээ. Промышленностьдахи технологическа хүдэлмэриие хинан шалгаха, тааруулан табихын тула илангаяа шухала хэрэгсэлнүүдые эдэ һалбаринуудта бүри олоор бүтээн гаргадаг болохо гэжэ хараалагдана. Тусхайлан хэлэбэл, автомадай хүсөөр тааруулан хүдэлгэхын тулада шухала электронно машинануудые үшөө олоор бүтээн гаргаха зорилго табигдана.

Москва хотын экономическа районой предприятинууд промышленностяа техническэ талаарнь һэльбэн зэбсэглэхэ зорилгоор 7 мянга шахуу янзын машина, түхеэрэлгэ, приборнуудые бүтээн гаргана. Энэ совнархоз конструкторска бюронуудай шэнжэлэн зохёодог түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй гол модельнүүдые долоон жэлэй туршада сүм һэлгэхээр хараална. Энэ жэлдэ 700 шэнэ машина, прибор болон бусад хэрэгсэлнүүд бүтээгдэжэ, үйлэдбэридэ үгтэхэ юм.

Тус совнархоз, тэрэнэй предприятинууд конструкторнуудайнгаа хүдэлмэриие улам һайжаруулха хэмжээ абажа байнхай. Нүхэр Петухов предприятинуудай жэшээгээр конструкторнуудай социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, илажа гарагшадтань дамжуулгын Улаан туг барюулдаг болохо гэһэн дурадхал оруулба.

Долоон жэлэй турша соо 27 предприяти, 139 цех, хүндэ, хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин участогуудтахи шухала шухала хүдэлмэриие үргэлжэ дээрэнь автомадаар зэбсэглэхэ, оньһожоруулхаар хараалагданхай. Энэ хүдэлмэри хэгдэбэл, иимэл зорилгонуудые бусад бүхы предприятинуудта зүбөөр шиидхэхэдэмнай туһалха байха. Лихачевой нэрэмжэтэ автозаводые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэглэхын тула Москвагай партийна организаци ехэ юумэ хэхэ ёһотой байна. Ашаанай автомобильнуудые гаргалгаар заводой хүшэ шадалайнь 70 процентээр нэмэхэдэ, тэдэниие бүтээн гаргаха хүдэлмэриин хэмжээн 40 процентээр хорохо болоно. Лихачевой нэрэмжэтэ заводой коллектив, конструкторнуудайнь бюро ашаанай бүри һайн шэнэ машинануудые бүтээн гаргадаг болохо ёһотой.

Технологическа хүдэлмэри улам нарижуулан һайжаруулха, предприятинуудые шэнэдхэн һэльбэхэ хэрэгтэ мүнгэ табиха гурим хубилгажа, Госбанкын үгэдэг урьһа зээлиие тиимэ хүдэлмэридэ мүнгэ табидаг гол формо болгоо һаа, һайн гээд һананаб гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Банкын урьһаар үгэдэг мүнгэн ажахынхидай харюусалгые бүри ехэ болгохо, бусадта найдаад һууха ябадал усадхаха, техническэ оньһон нарин аргануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй үндэһөөр үнэхөөрөө һайн үрэ дүнгүүдые туйлахыень уялгалха байна. Москва хотын совнархоз энэ хэрэгые саашадаа улам ехээр хүгжөөхэ һанаатай.

Манай совнархоз промышленностяа техническэ талаарнь һэльбэн зэбсэглэхэ зорилгонуудые бэелүүлэн, хүдэлмэрилэгшэдые шэнээр хубааха, захиргаанай тушаалтадые үсөөрүүлхэ зэргээр 140 шэнэ технологическа, конструкторнуудай таһагуудые предприятинуудай дэргэдэ бии болгохо гэжэ шиидээ.

Тэрэшэлэн предприятинуудые тусхай мэргэжэлтэй болгохо, материально-техническэ хангалга эмхидхэхэ, хүдэлмэриинь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ талаар совнархозой харьяата заводууд, фабрикануудай хүдэлмэритэй холбоотой ондоошье асуудалнууд тушаа нүхэр Петухов тогтожо хэлэбэ.

Удаань Ленинградай совнархозой түрүүлэгшэ **С. А. Афанасьев** элидхэл хэжэ, экономическа районой промышленность түрүүшын хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид, июниин 23-да дүүргээ гэжэ мэдүүлбэ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхиһээ үйлэдбэриин хэмжээн арбан процентээр ургаа.

Партиин Владимирска обкомой, Владимирска совнархозой үүсхэл тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолые экономическа районой промышленна предприятинуудай коллективүүд халуунаар дэмжээ. Владимир городойхидой үүсхэлые үргэнөөр хэрэглэхэ бүхы эрхэ нүхэсэл, арга боломжо бии гэжэ экономическа районой промышленностиин ажалшадай суглаанууд дээрэ, КПСС-эй Ленинградай обкомой пленум дээрэ онсолон тэмдэглэгдээ һэн. Энэ үүсхэлые бэелүүлхын тула совнархоз мүнөө үедэ үргэн хэмжээ ябуулгануудые хараалжа байнхай.

ЦК-гэй Пленумдэ бэлэдхэлэй ябажа байхада, Свердлов городойхид үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхые дурадхаһан байгаа. Ленинградайхид энэ уряалыень дэмжэхэ зуураа, үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэһээ гадна, ажалай бүтээсые, бүтээн гаргаһан продукциингаа техническэ шанарыень дээшэлүүлхэ талаар долоон жэлэйнгээ түсэбые зургаан жэлдэ дүүргэхые дурадхаа һэн. Манай совнархозой ажалшадай эдэбхи үүсхэлые партиин Центральна Комитет һайшаан дэмжээ.

Һайн шанартай машина болон приборнуудые гаргахын түлөө оронойнгоо урда харюусалгатай байһанаа ленинградайхид гүнзэгыгөөр мэдэрнэ гэжэ нүхэр Афанасьев хэлэнэ. Һаяхан манай хүдэлмэришэд, конструкторнууд, эрдэмтэд бүтээн гаргаһан хэрэгсэлнүүдэйнгээ техническэ шанарыень шалгажа үзэһэн байна. Гол шухала номенклатурын таба мянга гаран зүйлнүүд бүхы талаһаа шалгагдажа үзэгдөө. Машина, прибор бүхэнөө манай оронэй, мүн хилын саанахи эгээн һайн техникэтэй сасуулжа үзөөбди.

Орон дотороо, мүн хилын саана элитэ болоһон һайн шанартай олон янзын техникэ һүүлэй жэлнүүдтэ Ленинградта бүтээн гаргагдаа гэжэ тодорхойлогдоо. Тэдэнэй зариманиинь дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Гэхэ зуура, шалгагдажа үзэгдэһэн мянга гаран хэрэгсэл мүнөө үеын техникын хэмжээндэ хүрэхэгүй байшоо. Зургаан зуун элдэб янзын машина, приборнуудые шэнэдхэн һайжаруулха, 1600 шэнэ машина, приборнуудые бүтээн гаргаха гэжэ, тэрэ тоодо 410-нь хушаарһан техникэ һэльбэхээр хараалагдаба.

Энергомашина бүтээлгын, радиоэлектроникын, прибор бүтээлгын промышленностиин машина болон приборнуудай техническэ хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай элидхэл дотор онсолон тэмдэглэгдээ. Паровой турбинануудые бүтээн гаргаха талаар Ленинградай промышленность Европын техникын хэмжээе хүсэөд, США-гайхиһаа нэгэ бага гээгдэжэ ябана гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэнэ. Мүнөө Ленинградта 300 мянган киловатт хүсэтэй паровой шэнэ турбинануудай проект зохёогдожо дүүргэгдэхэ болоо. Мүн нэгэ агрегат болгогдон хабсаргагдадаг 400—500, 600 мянган киловатт хүсэтэй турбинанууд бүтээгдэжэ байна. Тиимэ дээрэһээ паровой турбинануудай хүсэ болон параметрын талаар США-һаа гээгдэжэ ябаһан ушар ойрын сагта усадхагдаха юм.

Газай турбинануудые бүтээн гаргаха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Ленинградай металлическа заводой гаргаһан 12 мянган киловатт хүсэтэй газай турбина хариин гүрэнүүдэй эгээн һайнһаань булигдана.

Гэбэшье хойто жэл Ленинградай хүдэлмэришэд 25 мянган киловатт хүсэтэй газотурбина түхеэрэлгэ бүтээн гаргаха, тиигээд 100 мянган киловатт хүсэтэй эрхим һайн газотурбина байгуулагдаха юм.

300 мянган киловатт хүсэтэй генераторые байгуулха талаар хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Энээнэй ашаар манай ороной машина бүтээлгын промышленностиин энэ һалбари дэлхэйн техникэдэ түрүү һуури эзэлхэ юм. Ленинградайхидай бүтээн гаргадаг гидравлическа турбинанууд хариин гүрэнүүдэй фирмэнүүдэй гаргадаг эрхим һайн турбинануудһаа булюу һайн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Куйбышевскэ ГЭС-тэ хэрэглэгдэхэ эрьелдэдэг далитай турбинанууд дэлхэй дээрэ эгээн хүсэтэй машина юм.

Ленинградай экономическа район радиотехническэ болон бусад орёо приборнуудые бүтээн гаргаха талаар орон дотороо горьтойхон һуури эзэлдэг. Гэбэшье бидэнэрэй шалгаһан хоёр мянган приборой 800-ниинь мүнөө үеын эрилтые ханганагүй гэжэ элирүүлэгдээ. Тэдэниие һэльбэхэ гү, али шэнэдхэн һайжаруулха түсэб совнархоз баталаа. Теэд энэ түсэбые бэелүүлхэ талаар мэдээжэ бэрхэшээлнүүд бии. Проект табиха конструкторска хүдэлмэри хэхэ өөрын база үгы аад, совнархозой радиотехническэ прибор бүтээлгын промышленность союзна болон республиканска мэдэлэй конструкторска организацинуудһаа шэнэ машина, приборнуудые зохёохо захил абажа байдаг. Эдэ захилнуудай зариманиинь мүнөө үеын эрилтые ханганагүй. Тиимэһээ, гэжэ элидхэлшэ саашань үргэлжэлүүлнэ, туршалгын машина болон приборнуудые зохёохо, бүтээн гаргаха нэгэн адли гурим орон доторoo байгуулха шухала. Тиихэдээ мүнөө үеын техникын эрилтые хангахагүй машина болон приборнуудые олоор гаргахагүй гэжэ тогтоохо хэрэгтэй.

Долоон жэлэй туршада ороной химическэ заводуудта хэрэглэгдэхэ олон янзын түхеэрэлгэ бүтээн гаргажа үгэхэ тон ехэ зорилго совнархозой предприятинуудта даалгагдажа үгтэнхэй. Мүнөө жэлэй даалгабари болзорһоо урид дүүргэгдэжэ болохо гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. Материально-техническэ хангалгын асуудалнуудые шиидхэхыень бидэнэр түсэблэдэг эргануудые гүйнабди. Гэхэтэй хамта, бидэндэ даалгагдаһан химическэ промышленностьдо хэрэглэгдэхэ түхеэрэлгын техническэ хэмжээн манай һанаанда тааранагүй гэжэ нүхэр Афанасьев мэдүүлнэ. Энэ хэрэгые тодорхойлжо, техническэ политикын асуудалнуудые ябуулхадаа өөрынгөө хүтэлбэрилхы үүргэеэ бүри дээшэлүүлхыень химиин талаар гүрэнэй комитедтэ зааха шухала.

Промышленностиин һалбари бүхэндэ научно-шэнжэлэлгын гол институдуудые, конструкторска бюро байгуулжа, стандарт, нормо тогтоохо болон шэлэн абаха хүдэлмэри ябуулхын түлөө харюусалгые тэдээндэ даалгаха хэрэгтэй гэжэ элидхэлшэ тоолоно. Гадна тэдэнэй зүбшөөлгүйгөөр шэнэ юумэ зохёохо, бүтээн гаргахые хорихо хэрэгтэй.

Предприятинуудые мэргэжүүлхэ, хамжан ажаллаха талаар Ленинградай совнархозой дүй дүршэл тухай элидхэлшэ хэлэбэ. Энээнэй ашаар эндэхи предприятинууд 20 мянган дүрбэлжэн метрһээ дээшэ үйлэдбэриин талмайе сүлөөлжэ, үйлэдбэриин шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тогтоогоо. Ленинградай предприятинуудай үйлэдбэриие саашадань мэргэжүүлхэ, түмэрөөр хэгдэһэн продукцяа бусад экономическа районуудта дамжуулан үгэхэ түсэб РСФСР-эй госплантай хамта табигдажа байна. Энэ түсэб бэелүүлэгдэхэдээ 510 миллион түхэриг алмагдаха юм.

Түрэл предприятинуудые томодхолго һайн аша үрэ үгөө.

Экономическа районуудые хоорондонь хамжан ажаллуулха тухай хэлэхэ зуураа, мүнөө тогтоогдоһон холбоо барисааень дахин хаража үзэхэ, мүн урдын министерство болон зургаануудһаа үлэһэн аша үрэгүй зарим холбоо барисаае усадхаха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Афанасьев дурадхана.

Совнархоз хараалһан үргэлжэ дээрэнь автомадаар зэбсэгжүүлхэ, оньһожоруулха түсэбэй ёһоор, мүнөө жэл 150-һаа үсөөн бэшэ оньһожоруулагдаһан, конвейернэ түхеэрэлгэнүүд зохёогдоод, ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана. Долоон жэлэй туршада 23 предприяти, 190 цех болон участок үргэлжэ дээрээ оньһожоруулагдахаар, автомадаар зэбсэгжүүлэгдэхээр хараалагдана.

Орон дотор үйлэдбэриие автомадаар зэбсэгжүүлгэ болон оньһожоруулгые түргэдхэхын тула долоон жэлэй даалгабариһаа гадуур миллиард түхэригэй элдэб янзын приборнуудые бүтээхэ аргатай байһанаа Ленинградай совнархоз мэдүүлнэ гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Научна хүдэлмэрилэгшэд промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэй бүри нягта хани барисаатай байха, совнархозой научно-техническэ эмхи зургааниие бэхижүүлхэ, гол гол заводуудта хүсэ ехэтэй конструкторска, технологическа бюро байгуулха асуудалнуудта ехэ анхарал элидхэл дотор хандуулагдаа.

Тиихэ зуураа элидхэлшэ олон жэшээнүүдые харуулба. Ленинградта 375 научно-шэнжэлэлгын институт, конструкторска бюро, проект табидаг организаци сугларанхай. Тэндэнь 140 мянганһаа дээшэ хүн хүдэлмэрилжэ байдаг юм. Тиихэдэнь совнархозой мэдэлдэ заводой конструкторска бюрое тоолонгүйгөөр, оройдоол 43 организаци үгтэнхэй. Тэндэнь 11 мянган хүн хүдэлнэ. Гэхэ зуура манай промышленностиин долоон һалбарида нёдондо жэл бүтээн гаргагдаһан 185 шэнэ зүйлэй продукциин 90 процентыень заводой конструкторска организацинууд зохёоһон байха юм.

Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхээр даажа абаһан социалистическэ уялгаяа Ленинградай экономическа районой ажалшад нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ нүхэр Афанасьев элидхэлэйнгөө түгэсхэлдэ мэдүүлбэ.

Индустриальна Донбасс тухай Сталинска совнархозой түрүүлэгшэ **И. И. Дядык** элидхэл хэбэ. Сталинска экономическа захиргаанай райондо хүндэ промышленностиин томо томо предприятинууд бии юм.

1965 оной үйлэдбэриин хэмжээндэ болзорһоонь урид хүрэхэ гэһэн Владимирска, Свердловско, Москва городой, Горьковско, Днепропетровско болон бусад совнархозуудай предприятинуудай коллективүүдэй һайн һайхан үүсхэлые дэмжэхэ зуураа, Донбассай ажалшад өөһэдынгөө предприятинуудта иимэ хэмжээе болзорһоонь урид туйлаха арга боломжоёо элирүүлээд, зориһондоо хүрэхэ гэжэ шиидээ. Шэрэм, булад, прокат үйлэдбэрилэн гаргаха, мүн нүүрһэ малтан абаха талаар 1965 оной хэмжээе 1963 ондо туйлаха гэжэ тэдэнэр зоригжонхой. Химическэ предприятинуудай талаар долоон жэлэй эсэстэ хараалагдаһан үйлэдбэриин хэмжээн 1964 ондо, цемент гаргалга—1962 ондо гэхэ мэтээр туйлагдаха юм.

Экономическа районой үмэнэ табигдаһан эдэ зорилгонууд хайшан гээд шиидхэгдэжэ байнаб, саашадаа хайшан гээд шиидхэгдэхэб?

Һүүлэй жэлнүүдтэ нүүрһэнэй промышленностиин шахтануудые техническэ талаар саашадань зэбсэгжүүлхэ, оньһожоруулха болон автомадаар зэбсэгжүүлхэ зэбсэгүүдые нэбтэрүүлхэ талаар горьтойхон хүдэлмэри хэгдээ. Шахта дотор нүүрһэ малтаха, ашаалха, шэрэхэ, мүн түмэр замай вагонуудта ашаха хүдэлмэри оньһожоруулагдажа дүүргэгдээ. Гадна малтажа байһан газартаа нүүрһэ суглуулха хүдэлмэриин хахадһаа ехэнхинь, түлишэ болон бусад малтамалнуудые ашаалха хүдэлмэриин 72 процентнь оньһожоруулагданхай.

Нүүрһэнэй шахтануудай хүндэ хүдэлмэриие саашаданшье оньһожоруулжа болоно. Энэ талаар нүүрһэ малтан абалгые үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха асуудалые шиидхэлгэ ехэ туһаламжа хүргэхэ байна. Тиигээ һаа нүүрһэ малтадаг үндэр бүтээсэтэй комбайн болон газар малтаха бусад машина, зэбсэгүүдые дүүрэн ашаглаха арга боломжо олгогдохо юм.

Экономическа районой нүүрһэнэй промышленностьдо долоон жэлэй туршада ажалай бүтээсэ 33,7 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ гэжэ хараалагдана. Энэнь 1952—1958 онуудта туйлагдаһан хэмжээнһээ 3,7 дахин ехэ болоно. Иимэ зорилготойгоор совнархоз хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулга зохёогоод бэелүүлжэ байна. Хүдэлжэ байһан 35 шахтые шэнэдхэн һэльбэхээр хараалагдана, 20 шахтые үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэгжүүлхэ проект табигдажа байнхай. Мүн иимэ хэмжээ ябуулганууд Пролетарская-Глубокая гэжэ шахтада бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Долоон жэлэй туршада экономическа районой 103 гол шахтада иимэ хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэхэ юм.

Бүхы лавануудай 82 процентнь таһалгаряагүйгөөр хүдэлхэ графигта оруулагдаа, шахтануудай 65 процентнь забһартайгаар хүдэлдэг болонхой. Энэ ехэ экономическа аша үрэтэй юм. Уһаар сохюулжа нүүрһэ болон бусад малтамалнуудые абаха, шэрэхэ хүдэлмэриие хүгжөөхэ талаар ехэ юумэн хэгдэжэ эхилэгдээ. Иимэ арга хэрэглэхэдэ ехэ аша үрэтэй байһан тухай нэгэ жэшээ харуулжа болоно. «Орджоникидзе-уголь» трестын № 4 шахтын туршалгын гидроучастогта урдань байгуулагдаһан технологиинхидэ орходоо мүнөө 3 дахин ехэ түлишэ абтадаг болоо, ажалай бүтээсэ 2,5 дахин ургаа, модо гаргашалга 3 дахин бага болоо. Нүүрһэ малтан абалгын үнэ сэн 35—40 процентээр химдараа. Долоон жэлэй түсэбэй ёһоор уһаар сохюулжа нүүрһэ малталга, шэрэлгэ үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Иимэ зорилготойгоор мүнөө ашаглагдажа байһан 11 гидрошахта шэнэдхэн һэльбэгдэхээр, үшөө шэнэ 7 гидрошахта баригдахаар хараалагдана.

Экономическа райондо долоон жэлэй туршада 28 шэнэ шахта ашаглалгада үгтэхэ юм. Тэдэниие тогтоогдоһон болзорой туршада барихын, мүн хүдэлмэриинь үнэ сэнгые химдаруулхын тула 1959—60 онуудай туршада нүүрһэ малтаха хүдэлмэриие үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулагдахаар хараалагдана.

Нүүрһэнэй промышленностиие саашадань хүгжөөхэ, тэндэхи хүндэ хүшэр ажалые саашадань хүнгэдхэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, шахтёрнуудай ажалай эрхэ байдалые һайжаруулха талаар ехэ түсэбтэй байһан тухайгаа хэлэхэ зуураа, энэ түсэб бэелүүлгэ гансахан Донецкэ совнархозой хүсэндэ

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ

(*Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта*)

диилдэхэгүй гэжэ нүхэр Дядык тэмдэглэбэ. Госпланай, СССР-эй, УССР-эй наукануудай академинууд, мүн оронкой бусад совнархозуудай бидэндэ эдэбхитэйгээр туһалхань шухала гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ металлургида ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Энэнь үйлэдбэриин ургалтые, техникоэкономическа үрэ дүнгүүдэй һайжаралгые хангаһан байна. Тусхайлбал, үйлэдбэриин хүдэлмэри оньһожоруулха, автомат хэрэглэхэ талаар 500 гаран хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдээ.

«Азовсталь» заводой хүдэлмэрилэгшэд научно-шэнжэлэлгын, проектнэ, һуралсалай институдуудтай, конструкторнуудай бюронуудтай хамта доменно пэшэнгүүдэй орёо нарин хүдэлмэридэ үргэлжэ дээрэнь автомат хэрэглэхэ хэмжээнүүдые абаһан байна. Тоололго-бодолгын түгэлдэр машинануудые хэрэглэн, баригдажа байһан доменно пэшэнгүүдэй бухы хүдэлмэридэ автомадуудые хэрэглэхэ генеральна схемэ зохёогдоо. Иимэ оньһон түхеэрэлгэнүүд мүнөөдөө дэлхэй дээрэ үшөө хэрэглэгдэнэгүй. Доменно пэшэнгүүдэй хүдэлмэриие тодорхойлдог 78 нүхэсэлые шанарай болон тоогой талаар бүридхэхэ автомадууд хэрэглэгдэхэ юм. Иимэ оньһон түхеэрэлгэ 1960 ондо ашаглагдахаар түсэблэгдэнэ.

Булад таһалгаряагүйгөөр шудхаха дэлхэй дээрэхи эгээн томо түхеэрэлгын барилга Сталинска металлургическа заводто дүүргэгдэхэеэ байнхай. Ильичын нэрэмжэтэ, «Азовсталь», Макеевскэ, Сталинска, Енакиевска металлургическа заводуудай доменно үйлэдбэридэ газ хэрэглэхэ хүдэлмэри мүнөө жэлдэ дүүргэгдэхэ юм. Уурал кислород хоёрой холисотой томо удхуур соо шэрэм хэжэ мартеновскэ пэшэн соо хайлуулгада тэрэниие уридшалан бэлэдхэхэ ябадал, Советскэ Союзай металлургическа ажал хүдэлмэридэ анха түрүүнээ үргэнөөр хэрэглэхэ ябадал, «Азовсталь» заводто мүнөө жэлэй эсэстэ бэелүүлэгдэхэ байна. Шанаржуулһан кислородоор хөөргэдэн үлеэхэ, Криворожско түмэрэй рудае һайса шанаржуулха, Донецкэ кокс дотор байдаг серые бага болгохо гэхэ зэргын тон шухала асуудалнууд саашадаа шиидхэгдэхэ.

Түхеэрэлгэнүүдые нарижуулан һайжаруулха, экономическа районой химическэ, коксохимическэ предприятинуудай үйлэдбэриин хүдэлмэри оньһожоруулха, автомат хэрэглэхэ асуудалнууд тухай нүхэр Дядык нилээд дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Мүнөө хүдэлжэ байһан предприятинуудта долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээнһээ гадуур химическэ продукци бүри элбэгээр гаргаха дурадхалнууд совнархозой химическэ заводуудта мүнөө зохёогдонхой.

Машина бүтээгшэдэй үмэнэ олон шухала зорилгонууд табигдана. Энэ долоон жэлэй турша соо тэдэнэр продукци гаргалгые 1,7 дахин нэмээхэ, ажалай бүтээсые 68 процентээр дээшэлүүлхэ, бүтээн гаргаһан продукциин гаргашые түхэриг бүхэндэ абажа үзэбэл, 10 процентээр химдаруулха, бүтээсэ ехэтэй шэнэ машинануудые ухаалан зохёохо зэргэтэй юм. Сталинска совнархозой машина бүтээлгын заводуудай онсо өөрэ илгаань юуб гэхэдэ, элдэб олон янзын продукци гаргадаг дээрэһээнь автомат болон поточно лининүүдые, үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулагдаһан участогуудые үргэнөөр байгуулхань бэрхэтэй байдаг. Гэбэшье машина бүтээгшэд технологическа хүдэлмэри эдэбхитэйгээр, шууд нарижуулан һайжаруулна. Тусхайлбал, машина бүтээгшэд заводуудые тусхай мэргэжэлдэ оруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Детальнууд болон узелнуудые гүримшуулха, нэгэ янзын болгохо хэмжээнүүд абтана.

Мүнөө совнархозой заводуудта 88 поточно, 5 автоматшуугаар хүдэлдэг лининүүд бии. 102 автомат, автоматшуу, 280 оньһожоруулагдаһан поточно лининүүд долоон жэлэй турша соо ашаглалгада үгтэхөөр хараалагданхай.

Шудхалгын үйлэдбэриие саашадань һайжаруулха, кузнечно-прессовэ цехүүдэй хүдэлмэриие нарижуулха, хуушарһан түхеэрэлгэнүүдые нарижуулан һайжаруулха, шэнэнүүдээр һэлгэхэ, хамжажа бүтээһэн юумэнүүдые үгэлгые һайжаруулха хэдэ хэдэн асуудалнуудта элидхэлшэ тогтожо хэлэһэн байна.

Предприятинуудай коллективүүд хүдэлмэриингөө амжалтануудые улам арьбадхана. Сталинска областиин ажалшад тэдэнэй үмэнэ партии, правительствын табиһан зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ гэжэ элидхэлшэ КПСС-эй Центральна Комитедые найдуулаа.

Свердловско совнархозой түрүүлэгшэ **С. А. Степанов** үглөөнэй заседаниин дүүрэхын урдуур элидхэл хээ. Продукци бүхы дээрэнь гаргаха жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ, КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумые угтаһан Уралай ажалшадай дунда зохёон байгуулхы ехэ дэбжэлтын боложо байһан тухай тэрэ хэлээ. Шэнэ техникые үргэнөөр хэрэглэһэнэй, ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар долоон жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые жэл урид дүүргэхэ гэһэн уялга промышленна предприятинуудай, барилгануудай коллективүүд абаа. XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тулада уралайхид бүхы хүсэ шадалаа зорюулха гэжэ хэдэн зуун мянган хүдэлмэришэд, инженер, техникүүд, алба хаагшад партиин Центральна Комитедые найдуулһан байна.

Хара, үнгэтэ металл болон томо машинануудые бүтээлгээр Урал России Федераци дотор гол һуури эзэлһэн зангаараа үлэхэ юм. Энэ хадаа Свердловско экономическа районой промышленностьда нилээд ехээр хамаадаха байна. Эндэ һүүлэй хоёр жэлэй турша соо продукци бүхы дээрэнь гаргалга 20 процентээр нэмээ. Тиихэдэ урда тээхи хоёр жэлэй турша соо продукци гаргалга оройдоол 13 процентээр нэмэһэн байгаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Доменно болон мартеновскэ пэшэнгүүдые эгээн лэ һайнаар хэрэглэхэ шухала зорилгын бэелүүлэгдэһэн тухай нүхэр Степанов саашань хэлээ. Мүнөө үедэ предприятинуудай коллективүүд доменно пэшэнгүүдые һайнаар хэрэглэжэ, пэшэнгэй оёорой дүрбэлжэн метр бүридэ 8,05 тонно булад хайлуулан абадаг болоо.

Руда улам һайнаар шанаржуулһанай ашаар металлай шанар саашадань һайжаруулха, ашагта малтамал абаха хүдэлмэриие оньһожоруулха, агломерационно фабрикануудые автомадаар зэбсэглэхэ, доменно пэшэнгүүдые нарижуулан һайжаруулха гээшэ гол зорилгомнай гэжэ горнягууд болон доменщигууд тоолоно. Энэ хадаа зөөри ехээр гаргангүйгөөр ойрын үе соо шэрэм хайлуулгые үшөө 10—15 процентээр нэмээхэ арга олгохо байна.

Булад хайлуулдаг үйлэдбэриие техническэ талаар нарижуулан һайжаруулха ехэ хүдэлмэри һүүлэй үедэ хэгдээ. Энэ талаар Нижне-Тагилай комбинадай дүршэлдэ тусгаар анхарал хандуулхаар байна гэжэ элидхэлшэ заагаа. Оронкой түрүү предприятинуудай туйлаһан дунда зэргын үрэ дүнһөө үлүү һайн дүн эндэ туйлагдаһан байха юм.

Доменно болон булад хайлуулгын үйлэдбэриин талаар манайда хэгдээгүй юумэнүүд үшөө бии, ашаглагдаагүй ехэ арга боломжо олон гэжэ бидэнэр ойлгонобди гээд нүхэр Степанов хэлээ. Металлургүүд дутуунуудаа усадхана, булад таһалгаряагүйгөөр шудхаха хэрэгтэ бэлэдхэл хэнэ, үйлэдбэриие үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ хэмжээнүүдые бэелүүлнэ.

Уралай металлургическа хуушан заводуудые шэнэдхэн һэльбэхэ тухай дурадхалые СССР-эй болон РСФСР-эй госпланууд түргэнөөр хаража үзэхэнь шухала гэжэ элидхэлшэ тоолоно.

Экономическа районой промышленностиин гол һалбаринуудай нэгэн болгошо үнгэтэ металлургиин асуудал тухай нүхэр Степанов саашань хэлээ. Ашагта малтамалнуудай үйлэдбэридэ автомат үргэнөөр хэрэглэхэ үүсхэл Дегтярска зэдэй рудингай коллектив гаргаһан байна. Зүгөөр тэрэнэй дүй дүршэл бусад предприятинуудта һулаар хэрэглэгдэнэ. Үнгэтэ металлургидахи техническэ дэбжэлтын шухала шэглэлэй нэгэн юуб гэхэдэ, металл абадаг малтамалнуудые хүсэд һайнаар хэрэглэхэ ябадал болоно. Ашаглагдажа байһан агрегадуудаа хэрэглэн зэд абалгые эгээн ехэ болгохые заводуудай коллективүүд оролдоно. Районой үнгэтэ металлурги долоон жэлэй түсэбөөр, мүн абаһан уялгынгаа ёһоор хараалагдаһанда орходоо зэд болон алюмини бүри ехэ хэмжээтэйгээр хайлуулан гаргажа шадаха байна.

Химическэ промышленностиин асуудалнуудта тогтоходоо, экономическа районой иимэ предприятинууд продукци нилээд ехээр гаргадаг болоо гэжэ элидхэлшэ хэлээ. Гэбэшье районой промышленностиин энэ һалбарида ашаглагдаагүй арга боломжонууд олон. Ажал хүдэлмэриие таһалгаряагүйгөөр ябуулха хэмжээнүүд мүнөө заводуудта зохёогдоод бэелүүлэгдэжэ байна. Энэ хадаа үйлэдбэриие автомадаар зэбсэглэхэ, продукци бүри ехээр гаргаха арга олгохо юм.

Свердловскын экономическа районой предприятинууд томо блюмингнүүдые, хабтагар нимгэн түмэр хүйтөөр хабтайлгадаг станогуудые, алхалан ябадаг хүсэтэ экскаваторнуудые, шулуу бутаруулан татадаг түхеэрэлгэнүүдые, химическэ томо машинануудые, мүнгэнэй уһанай хүсэ хэрэглэн юумэ тэниилгэдэг түхеэрэлгэнүүдые, агаарай, тоһоной хүсөөр хүдэлдэг үндэр вольтно выключательнүүдые, ашаанай вагонуудые, бусад олон машина, түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ гаргадаг юм. Областиин партийна организаци, арадай ажахын совет оронкой хүндэ промышленностиин гол һалбаринуудые шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангаха талаар ехэ харюусалгатай байһанаа мэдэрнэ. Районой заводуудай бүтээн гаргадаг олонхи машина болон түхеэрэлгэ техническэ талаар эрхим һайнаар бүтээгдэдэг юм. Уралмашзаводой бүтээдэг дабталгын станогууд, алхалан ябадаг экскаваторнууд, хүсэтэ прессүүд байгууламжынгаа талаар иимэ түхэлэй эрхим машинануудһаа дутуугүй юм гэжэ нүхэр Степанов хэлээ.

Гэхэтэй хамта, манай орон дотор, мүн гадаадын оронуудта бүтээгдэдэг эрхим машинануудта орходоо техникоэкономическа талаараа үшөө хүрэжэ шадахагүй зарим машинануудые бидэнэр үшөөл гаргадаг байнабди гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энээнэй шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, туршалгын цехүүд үшөөл һулаар хүдэлнэ. Капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгһөө үгтэһэн мүнгэн зөөри, совнархозой түсэбһөө гадуур хэһэн нөөсэлэлгые хэрэглэн лабораторинууд болон туршалгын цехүүдые бариха эрхэ совхозуудта олгохо тухай асуудалые хаража үзэхөөр болоо гэжэ элидхэлшэ саашань хэлээ. Энэ долоон жэлэй турша соо машина бүтээгшэд 1200 гаран бүтээсэ ехэтэй шэнэ машинанууды, приборнууд болон аппарадуудые ухаалан зохёохо зэргэтэй юм. Машина бүтээлгын томо заводуудай дэргэдэ институдуудые эмхидхэлгэ техническэ дэбжэлтые түргэдхэжэ үгэхэ байна. Эдэ заводууд-институдууд промышленностиин энэ гол һалбаринуудай научно-техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ база боложо үгэхэ ёһотой. Тиигэжэ инженернүүд болон эрдэмтэдэй зохёохы ажал хүдэлмэришэдэй уран шадабаритай тон тааруу зохилдуулан ябуулагдаха болоно.

Партиин XXI съездын заабаринуудые түргэнөөр бэелүүлхын тулада совнархозой техникоэкономическа совет предприятинуудай, барилгануудай, институдуудай коллективүүдэй дурадхалнуудта үндэһэлэн үйлэдбэриие оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ долоон жэлэй түсэб зохёогоо. Бэлэдхэлэй цехүүдые оньһожоруулха хэрэгтэ энэ түсэб дотор тусгаар анхарал хандуулагдаһан байна. Машина бүтээлгэдэхи түсэблэлгын асуудалнууд, промышленна предприятинуудые тусхай мэргэжэлдэ оруулга шухала удхашанартай болоод байна.

Партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, үйлэдбэриин доторой арга боломжонуудые эрхимээр хэрэглэхэ талаар Свердловско областиин предприятинууд болон барилгануудай коллективүүд үүсхэл гаргажа, хэдэн мэдээжэ дурадхалнуудые оруулһан байна. Саашанхи техническэ дэбжэлтын түлөө, гүрэнэй даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэн, олониитэ ажалшад мүрысөө дэлгэрүүлнэ, тэдэнэй ажалай эдэбхи, зохёохы үүсхэл ургана.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэри техническэ дэбжэлтэ бэелүүлхэ шэнэ программаар партийна организацинуудые, бүхы совет арадые зэбсэглэхэ, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар абаһан уялгануудаа бэелүүлгэдэ предприятинуудай бүхы коллективүүдые элсүүлэн эмхидхэхэ байна гэжэ нүхэр Степанов элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлээ.

Нүхэр Степановай элидхэлэй һүүлээр Пленумэй үглөөнэй заседани хаагдаа.

Москва городой промышленность жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумые эрхимээр угтахын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, Москвагай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд продукци бүхы дээрэнь гаргаха, олонхи тон шухала зүйлнүүдые бүтээхэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые июниин 23-да. болзорһоонь урид дүүргээ.

Июниин эсэс хүрэтэр хэдэн мянган тонно булад, прокат, олон автомобиль, кузнечно-прессовэ машинанууд, электрогенераторнууд, приборнууд, автоматизациин хэрэгслүүд, хэдэн зуун тонно холимог материалнууд, пластмасса, хэдэн миллион метр бүд, нилээд ехэ хэмжээнэй бусад продукци түсэбһөө гадуур гаргагдаха юм.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар жэлэй түрүүшын хахадай түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал ажалай бүтээсэ 7 процентээр дээшэлһэн байна. Продукциин өөрынь үнэ химдаруулһанай ашаар Москвагай промышленность 280 миллион түхэригэй, тэрэ тоодо совнархозой предприятинууд 200 миллион түхэригэй алмалта түсэбһөө гадуур хэһэн байна. (ТАСС).

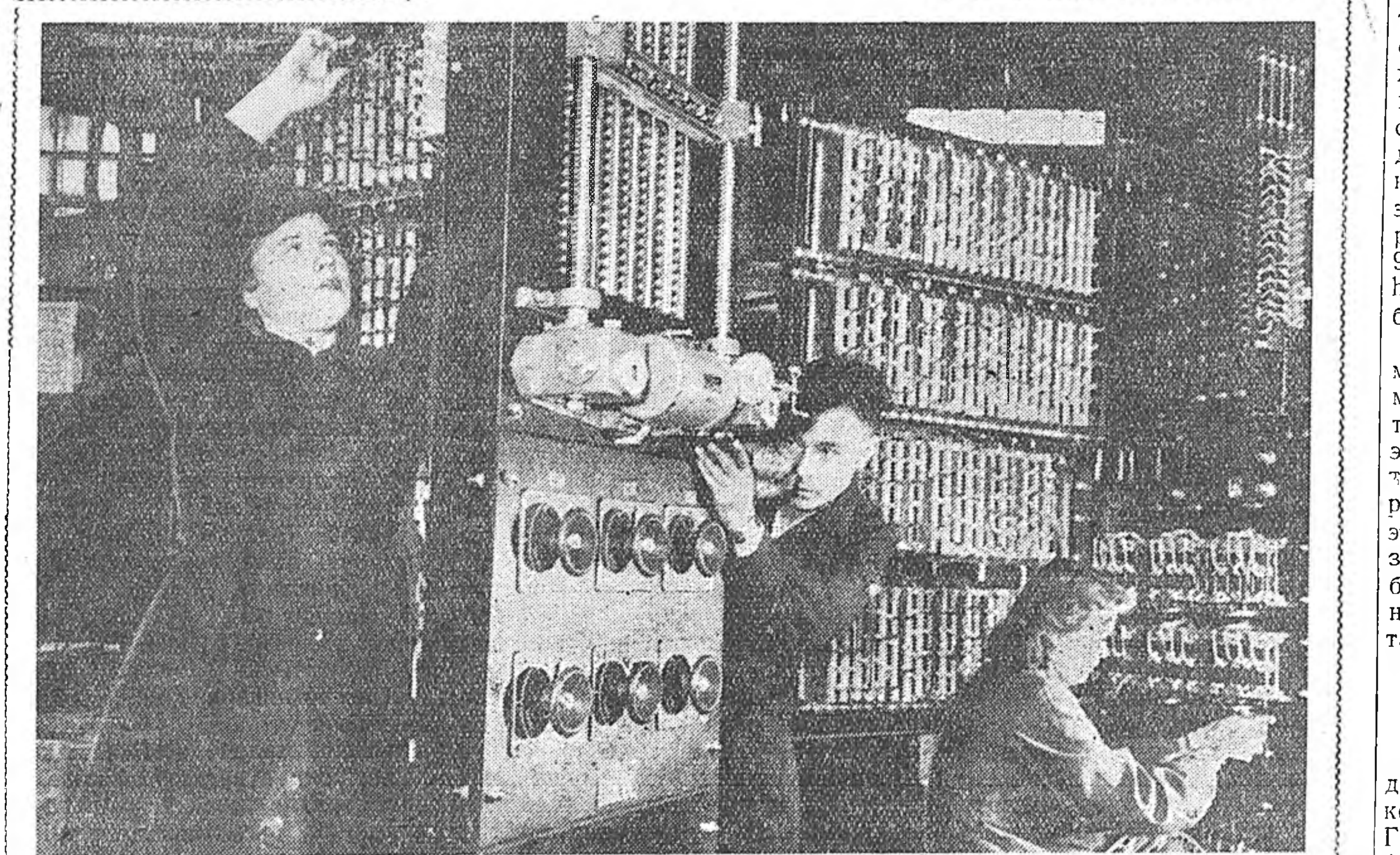

Эрхүүгэй область. «Электропривод» гэжэ хабсаралгын конторын мастерскойнуудһаа байгуулагдаһан Ангарска электромеханическа завод хэдэхэн жэлэй турша соо тон томо предприятинуудай нэгэн болоо. Эндэ элдэб автоматическа түхеэрэлгэнүүд бүтээгдэдэг юм. **Зураг дээрэ:** магнитна станци хабсаргагдажа байна. Зүүн гарһаа: хабсаргагшадай комсомол-залуушуулай бригадын бригадир Т. Н. Никитина, слесарь-хабсаргагшадай залуушуулай бригадын бригадир Б. С. Папов, хабсаргагша Светлана Степанова. Тэдэнэр бултадаа КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй хүндэлэлдэ зорюулан, халаанайнгаа нормые нэгэ хахадһаа доошо бэшээр дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абанхай.

ТАСС-эй фотохронико.

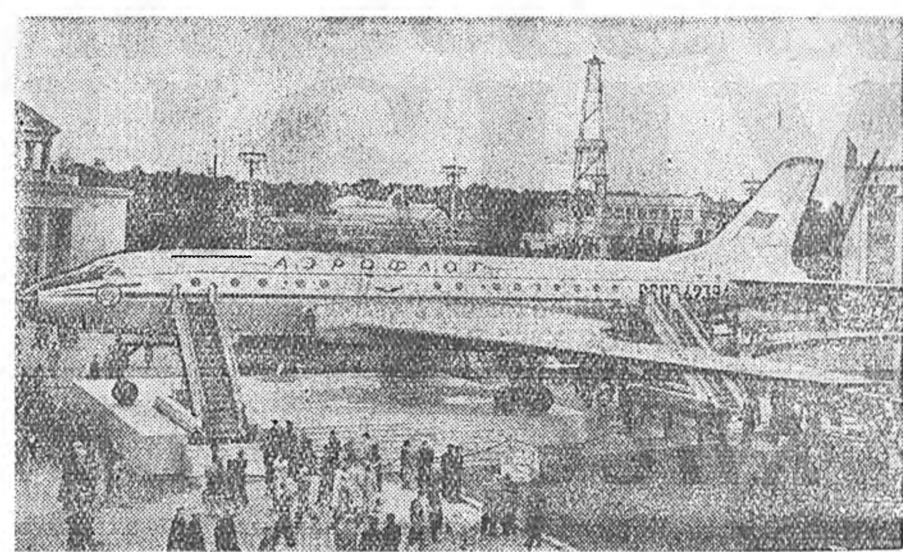

Москва. СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэ. Оньһожоруулгын талмай дээрэ «ТУ-104 А» гэжэ самолёдой хажууда.

ТАСС-эй фотохронико.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Малай таргалха-бэлшээхын хүсэн

КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжоһон манай колхознигууд ойрын жэлнүүдтэ малайнгаа тоо толгойе түргэнөөр олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ, гүрэндөө хоёр—гурба дахин ехэ һү, мяха нооһо худалдадаг болохо зорилго урдаа табяа. Илангаяа малаа һайнаар таргалуулжа, эрхим шанартай ехэ мяха гүрэндөө тушаадаг болохо гэжэ шиидхэгдэһэн байна. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэл бидэнэр хамта 1500-гаад центнер мяха абаһан байгаа һаа, мүнөө жэл 2827 центнер абажа, 2000 гараниень гүрэндэ худалдаха түсэбтэйбди.

Энэ зорилгые яагаад дүүргэхэб? Малайнгаа тоо толгойе олошоруулхатаяа хамта гансахан жэл соо хоёр дахин шахуу ехэ мяха абадаг болохо гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ байһаниинь мэдээжэ. Иимэ харюусалгатай зорилго табиһан тулада манай партийна организаци колхозойнгоо правленитэй хамта хамаг бүхы арга боломжонуудаа тооложо үзөөд, хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа һэн. Хамтынье, партийна нээмэлшье суглаанууд дээрэ яажа мал һайнаар таргалуулха тухай асуудал али бүхы талаһаа зүбшэн хэлсэгдээд, хүнүүдэй һанамжа, дурадхалнуудые хараадаа абажа, хэмжээ-ябуулганууд зохёогдоһон юм.

«Малай таргалха—бэлшээхын хүсэн» гэжэ тон зүб хэлсэдэг. Зунай ногооной сагта малые үдэр, һүнигүй оролдосотойгоор бэлшээгээ һаа, һанаһан, зориһон соо таргалангүй яахаб? Тиимэһээ бидэнэр мүнөө жэл малай, илангаяа таргалуулагдаха һубай малай бэлшээриие жэшээтэ һайнаар эмхидхэжэ, гүрэндөө ехэшье, тарганшье мяха худалдаха гэжэ шиидээбди. Тиигээд бэлшээн таргалуулагдаха малай гүүртэнүүдтэ дүршэл ехэтэй, үнэн сэхээр ажалладаг хүнүүд, коммунистнууд нэмэжэ эльгээгдэбэ. Жэшээлхэдэ, өөрынь дура хүсэлые харалсажа, урда тээнь тариан ажалай бригадын бригадираар ажаллажа байһан Ширап Жамсаранов һубай малай нэгэ гүүртые даагшаар эльгээгдээ. Ошоһонһоо хойшо тэрэ оролдосотойгоор ажаллажа, залуу малайнгаа шэгнүүрые һайнаар нэмээжэ байна.

Малшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон эдэбхитэй, залуу колхозник Доржо Цыденовтэн сарнуудые тушаажа абаад, бэлшээриин ногоо һайнтай Ааллан гэжэ газарта һайнаар таргалуулжа байна. Гүүртэдэнь хамта 119 томошье, жэжэшье сарнууд тоологдоно. Зунай бэлшээриин урда тээ шэгнэхэдэ нэгэ-нэгэниинь дунда зэргээр 141 килограмм татаа һэн. Энэ гүүртэһээ намар, сентябриин һүүл багаар томошолжо, таргашалжа ерээд, 50 сарыень гүрэндэ тушаахабди. Тэдэнэр эрхим сэгнэлтэтэйгээр, тарганаар тушаагдаха байһаниинь лабтай. Хэрбээ нёдондо энэ гүүртынхид һубай эбэртэ бодо мал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ дунда зэргээр 800—900 граммаар нэмээжэ байһан һаа, мүнөө жэл килограммһаа бага бэшээр нэмээхэ зорилготой.

Мүн дүршэл ехэтэй малшан коммунист Дымбрыл Бадмаев эрхимээр ажаллажа байдаг. Зундаа тэрэ олон газарта нүүжэ ябаад, эрье хонидые бэлшээжэ, һайнаар таргалуулдаг юм. Мүнөө зундаа тэрэ дүрбэн газарта нүүжэ, түлгэ, эрье хонидые һайнаар таргалуулха зорилготой. Мүнөө хошоод нүүдтэй боложо ябаһан залуу эрьенүүдээ намар болотор 40—45 килограммтай болгохоб гэжэ уялга үгөө.

Мал һайнаар таргалуулдаг түрүүшүүл тухайгаа хэлэхэ зуураа, үнинэй дүршэл ехэтэй малшан Намсалма Очировагай үрэ дүн ехэтэйгээр ажалладаг байһан тухайнь хэлэнгүй гаража болохогүй. Наһажаал болоһоншье һаа, нүхэр Очирова даажа абаһан малаа үдэр, һүнигүй адуулжа, шадал соонь, дуран соонь эдеэлүүлжэ һайнаар садхаадаг, түргэнөөр таргалуулдаг юм. Харууһалжа байһан хошоод центнертэй 50-яад сарнуудаа намар гурбаад центнерһээ бага бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха зорилготой.

Малшадайнгаа, тэрэ тоодо һубай мал харгашадайнгаа дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээбди. Мүрысөөнэй дүн һара бүри гаргагдажа, ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдэгдэдэг, урдахи зорилгонуудынай тодорхойлогдодог юм. Шагнагдажа, Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэжэ, түрүүшүүл али болохоор урмашуулагдадаг, гээгдэжэ ябагшад шүүмжэлэгдэдэг байна. Социалистическэ мүрысөөнэй дүн харуулһан бюллетень саг үргэлжэ гаргагдана.

Гүрэндэ тушаагдаха мал эгээл һайн ногоотой бэлшээринүүдтэ зуһалагдажа байнхай. Хабартаа, зунай эхеэр бэлшээриин зарим газарнуудые уһалаа һэмди. Гол түлэб һубай малай зуһажа байһан Ааллан гэжэ газарта зуугаад гектар бэлшээриин газар уһалагдажа, ногоониинь һайнаар ургаа. Мүн Ангирта, Хартаганаан добо гэжэ газарнуудта 30—50 гектар сатаан, доборхуу газарнууд уһалагдажа, мал бэлшээхэдэ садатараа эдеэлхээр ногоотой болоо.

Сабшаланһаа гадна бэлшээриин газар уһалдаг болохо тухай үүсхэл коммунистнууд гаргаһан байна. Партийна организациин үүсхэлээр воскресныгүүд үнгэргэгдэжэ, бэлшээринүүд уһалагдаа.

Игэжэ манай партийна организаци зунай хүхэ ногооной үедэ малаа, илангаяа гүрэндэ худалдагдаха малые һайнаар таргалуулха хэрэгтэ хамаг анхаралаа табижа, бүхы оролдолгоёо гаргажа байнхай. Ниитынгээ малай тоо толгойе үсөөрүүлэнгүй, улам олошоруулжа байгаад, гүрэндөө ехэ мяха тушаахын тулада колхознигуудһаа 50-яад үхэр худалдажа абаабди. Үшөө энэ тухай олон үхэр худалдажа абтахаар хараалагдана.

Мүнөө бэлшээриин ногоон хаа хаанагүй һайнаар ургажа, мал таргалуулха эгээл таатай үе ерэбэ. Тиимэһээ ород, бурят арадуудай хуби заяагаа һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн найрай үдэрые ажалай эрхим амжалтаар угтаха гэжэ шиидэһэн малшаднай таргалуулагдаха малаа үдэр, һүнигүй бэлшээжэ, шадал соонь таргалуулжа, хүшэлүүлжэ байна.

Малшадтаа ажалайшье, һуудал байдалайшье һайн арга боломжо бии болгохын тулада бүхы хэмжээ абанабди. Гүүртэ, отарануудта автолавка эльгээгдэжэ байдаг. Игээд холын гүүртэ, отарануудта нүүдэл наймаа ходо эльгээжэ байхамнай. Хээрэ малаар зуһажа байһан малшадтаа кино, концерт олоор харуулдаг болохобди.

Гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэгдэжэ байна. Мүнөө жэл гүрэндэ мяха худалдахаар абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэмнай лабтай.

Б. Гасаранов,
Хоринн аймагай «Дружба» колхозой парторганизациин секретарь.

Бэлшээрээ һайнаар хэрэглэнэ

Ниитын хэрэгтэ эзэн ёһоор хандадаг Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой (Хэжэнгэ) хонишон Г. Шагдаров бүлэнэртээ хамта 497 эрье хонидые даажа абаад, һайнаар харууһалжа байна. Нүхэр Шагдаров хонидой бэеын шэгнүүрые үдэр бүри 150 граммаар дээшэлүүлхэ уялга абаһан юм. Тэрэ уялгань мүнөө муу бэшээр дүүргэгдэжэ байна. Зарим эрьенүүдынь 36—38 килограмм шэгнүүртэй болоо 100 үдэрэй үнгэрөөд байхада тэдэнэрэй амидын шэгнүүр 50—53 килограмм болгогдохоор хараалагдана.

Мүн энэ аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшан Д. Цыренов харууһалдаг залуу малайнгаа амидын шэгнүүрые ехээр нэмээхын тула һайн бэлшээридэ ябуулна. Нүхэр Цыренов харууһалдаг мал бүхэнөө 250—300 килограмм шэгнүүртэй болгожо, гүрэндэ тушааха зорилготой.

А. Аюржанаев.

300 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ

БурАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикада июниин 23-да фабрикын профсоюзна комитедэй дэлгэрэнгы заседани боложо, 300 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа фабрикынхидай хэр зэргээр дүүргэжэ байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Ехэ һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгарһан бригадануудта, мүн түрүү хүнүүдтэ коммунистическэ ажалай бригаданууд болон ударнигуудай хүндэтэ нэрээр-гэ олгогдоһон байна. Ээрэлгын цехтэ ажалладаг нүхэр Скуратовай хүтэлбэрилдэг бригадынхид мүрысөөндэ шалгаржа, коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Зураг дээрэ: 1. (зүүн гарһаа) коммунистическэ ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Семеньчук. 2. Мастерай туһалагша нүхэр Скуратовай бригадын гэшүүд харуулагдана.

З. Веснинагай фото.

233 мянган түхэриг алмагдаба

КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленум дээрэ промышленность болон барилгые оньһожоруулха, үйлэдбэриие автомадаар зэбсэгжүүлхэ, поточно линии хэрэглэхэ, хуушарһан түхеэрэлгые һэльбэн шэнэдхэхэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэ тухай мэдээсэлые манай шэлэй заводой коллектив ехэ баяр баясхалантайгаар угтаһан байгаа. Заводтомнай ажал хүдэлмэриие оньһожоруулжа, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхын зорилгоор һүүлэй үедэ бага бэшэ эргын ажал ябуулагдажа байна.

Жэшээлхэдэ, урдань электрическэ ролигуудые гараараа хэблэжэ гаргадаг байгаа юм. Мүнөө уралан наижуулагша нүхэр Лосевой дурадхалаар тусхай станок бүтээгдэжэ, электрическэ ролигуудые ехэ түргөөр, шанар һайнтайгаар хэдэг болонхойбди. Энэ станок бии болгоһоной ашаар ажалай бүтээсэ 2,5 дахин дээшэлээ, мүн олон хүдэлмэришэд гар ажалһаа сүлөөлэгдэжэ, ондоо хүдэлмэри хэдэг болонхой.

Шэлэй үйлэдбэрилгэдэ ехээр хэрэглэгдэдэг элһэ түмэр замай платформо дээрэһээ буулгахадаа олон ажалшад бар хүсэ гаргажа, хүрзөөр хаяжа буулгадаг байгаа. Энэнь ехэ удаашаье, олон хүниие зээлдэг, хүндэшье хүдэлмэри байһан юм. Һаяхан заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд энэ хүдэлмэриие оньһожоруулаа. Элһэ буулгалга механизированнэ электро-шаровой хүрзөөр хүнэй хүшэ хэрэглэнгүйгөөр, ехэ түргөөр буулгадаг болоо. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ ехээр дээшэлүүлэгдэжэ, олон хүдэлмэришэд энэ ажалһаа сүлөөлэгдөө.

Мүн шэлэй элдэб хайрсаг хэхэдэ хэрэглэгдэдэг хабтагай урдынхиһаа нимгэнээр хюрөөдэгдэжэ гарһагдадаг болоһоной ашаар, хэдэн зуугаад кубическа метр хэрэгсэлэй модо арьбадхагдажа, 233 мянган түхэриг мүнгэн зөөри алмагдаа.

Үйлэдбэриие оньһожоруулжа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын зорилгоор үшөө олон хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэхээр хараалагдаад, тэдэнэй зариманиинь бэелүүлэгдэжэ эхилэнхэй.

Үйлэдбэриие автомадаар зэбсэгжүүлхэ, оньһожоруулха хэрэгые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхээр заводой бүхы ажалшад шиидэнхэй.

Т. Горбатенко,
механизированнэ шэлэй заводой инженер.

Хахад жэлэй түсэб дүүргэгдээ

Россин гүрэнтэй Бурят оронэй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэрые угтуулан, Улан-Удын сэмбын фабрикын коллектив хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 20-до дүүргэбэ. Июлиин 1 хүрэтэр түсэбһөө гадуур үшөө 38 мянган метр бүд гүрэндэ үгэхэ гэжэ тэдэнэр шиидэбэ. Фабрика мүнөө валовой продукциие нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо хоёр дахин шахуу ехэ болгоһон байна.

Мүнөө мүрысэгшэдэй дунда будалгын цехын хүдэлмэришэд түрүүлжэ ябана. Энэ цех соо Сарычевай хүтэлбэрилдэг бригада илангаяа ехэ амжалта туйлаа.

***

Хани барисаанай түүхэтэ 300 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, Улан-Удын «Механлит» заводой хүдэлмэришэд хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид, июниин 20-до дүүргэбэ.

Завод соогоо Филипповэй, Шестаковой хүтэлбэрилдэг коммунистическэ ажалай бригаданууд онсо шалгарба. Коммунистическэ ажалай бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэдэг нүхэр Шеметовэй, Паньковой, Сельверовэй, Перемитинэй, Гумидовай бригаданууд мүн лэ һайн амжалта туйлаа.

Ставрополиинхидай жэшээгээр

Залуу хонишон Дамдин-Базар Донеев Дэрэстэйн хонишодой дунда эрхим ажалаараа суурхадаг болонхой.

— Багаһаа хойшо эжыгээ дахажа хони харууһалаад, яһала дүршэлтэй бологдоо. Мүн үнинэй хүдэлжэ ябаһан аха нүхэдшье ехэ туһаламжа үзүүлдэг,—гээд Дамдин-Базар дарууханаар хэлэнэ.

Мүнөө хонишон Донеев нүхэртэеэ 704 толгой эмэ түлгэдые хаража байна. Үнгэрһэн үбэлжэлгын хэды хүндэ байбашье, үбһэ тэжээлээ гамтай, зүбөөр хэрэглэжэ, хонидоо хүшэ шадал һайнтайгаар хүхэ ногоон дээрэ гаргажа шадаа. Май, июнь һарада эдэ хонишод 131 толгой хурьгадые абаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байна.

Нүхэр Донеев Ставрополиин түрүү хонишодой дүршэлтэй ошожо танилсаһан юм. Тэдэнэр хоёр жэл соо гурбан түл абадаг шадабаритай болонхой. Энэ дүршэлыень мүнөө Дамдин-Базар бэелүүлжэ эхилбэ гээшэ.

Һаядаа хонидынь хайшалагдахаяа байна. Хабар эртэһээ хойшо һайн бэлшээридэ, эртэ үглөөнһөө үдэшын харанхы болотор ябуулагдаһан хонид үдхэн, ехэ нооһотой болошонхой.

Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ түлгэн хонидой толгой бүриһөө 2,8 килограмм нооһо хайшалха уялгатай аад, лаб 3—3 килограмм хайшалхаар байна. Иигэжэ 2112 килограмм һайн шанартай нооһо гүрэндэ худалдаха болоно.

— Нооһоёо хайшалжа дүүргэмсэерээ, июль һарада 500 хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ бэлэдхэл хэнэбди. Ставрополиинхидай дүршэлые бодотоорнь бэелүүлхэбди,—гэжэ хонишон Донеев мэдүүлнэ.

Б. Чагдуров.

Зэдэ.

Һүнэйнь тоһолиг дээшэлнэ

Хэжэнгын «Дружба» колхозой 2-дохи комплексно бригадын хоёрдохи гүүртын һаалишад Россин гүрэнтэй Бурят оронэй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа байнад. Эндэхи һаалишад зунай сагта малаа һайса таргалуулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхын зорилгоор уһа ногоогоор элбэг Улаан Тоором гэжэ газарта өөһэдынгөө хүсөөр шэнэ байра түхеэрээ юм. Мүнөө һү ехээр һаахын, тэрэнэй тоһолигые ехэдхэхын зорилгоор бага бэшэ хүдэлмэри хэнэд. Жэшээлхэдэ, эндэхи үнеэдые харюулагшаар ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандадаг бэрхэ хүн томилогдоо, тугалнууд гансал үдэшын һаамаар хооллуулагдажа, үглөөгүүр һаагдадаг һүн гүрэндэ тушаагдадаг болоо. Иигэжэ тушаахадань һүнэй тоһолиг 4,2—4,7 процент хүрэтэрөө дээшэлһэн байна. Энээнэй урда тээ иимэнүүд хэмжээ абангүй байхадань һааһан һүниинь 3,5—3,7 процент тоһолигтой байжа, гүрэндэ тушаахадань багаар тоологдожо абтадаг байһан юм. Мүнөө эндэхи һаалишад үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һаахын түлөө тэмсэжэ байна. Һаалишад Глазкова, Жамбалова, Жигмитова, Цыдыпова гэгшэдэй һааһан һүнэйнь тоһолиг 4,5—5,0 процент болоһон байха юм. Мүн һаалишад тус тустаа 0,30 гектар газарта турнепс тарижа, үндэр баян ургаса абаха гэжэ шиидэнхэй.

С. Цыбиков.

Нооһо худалдаха уялгаяа дүүргэжэ байна

ХЭРЭН. **(Телефоноор абтаба).** Һүүлэй үедэ Түнхэндэ хура бороон хэдэн үдэр соо оробошье, мүнөө наратай дулаан үдэрнүүд боложо, эндэхи колхозууд хонидойнгоо нооһые эмхитэйгээр хайшалжа байна. Жэшээлхэдэ, «Искра» колхозой 3-дахи комплексно бригадада 4 үдэрэй турша соо 1237 хонинной нооһон хайшалагдаа. Тиигэжэ 2043 килограмм һайн шанартай нарин, нарибтар нооһон абтаба.

Колхозой гэшүүд 300 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ июниин 27 болотор бүхы хонидоо хайшалжа, гүрэндэ нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэбди гэһэн уялга абаад, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлһэн юм. Энэ мүрысөөндэ хонишод, нооһо хайшалха агрегадай гэшүүд эдэбхитэйгээр оролсоод, эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Жэшээлхэдэ, июниин 22-ой үдэр нооһо хайшалагшад: Н. Жамбалова 36 хонинһоо 75 килограмм, Н. Махарова 21 хонинһоо—61 килограмм нооһо һайн шанартайгаар хайшалжа абаа.

Тиихэдэ «Новый путь», Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид бүхы хонидоо хайшалжа дүүргээд, гүрэндэ нооһо худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэбэ.

Д. Янданов.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Партийна ажабайдал үргэнөөр харуулха

КПСС-эй XXI съездын баталан абаһан түүхэтэ шиидхэбэринүүдые арад зондо тайлбарилан ойлгуулха, тэрэниие бэелүүлхэ хэрэгтэ олониитэ ажалшадые элсүүлхэ тушаа республикын колхоз, совхоз, промышленна предприяти, эмхи зургаануудай партийна организацинууд эмхидхэлэй, ойлгууламжын горьтойхон хүдэлмэри ябуулжа байна.

Илангаяа һүүлэй үедэ Россин гүрэнтэй Бурят оронэй һайн дураараа нэгэдэһээр гүйсэһэн 300 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэлэй үедэ партийна организацинуудай хүдэлмэри һонирхолтой, удха түгэлдэр болоһониинь мэдээжэ.

Партийна организацинуудай ябуулжа байһан ехэ хүдэлмэри, ажал хэрэгые үргэнөөр, хүсэдөөр харуулха гээшэ аймагай газетэнүүдэй шухала зорилго болоно. Энэ зорилгоёо **«Улаан туяа»** газетын хэр зэргээр бэелүүлжэ байһаниие хаража үзэе.

Май һараһаа эхилжэ газетын хуудаһануудые ирахада, саг саг болоод лэ «Партийна ажабайдал» гэһэн гаршаг доро статьянууд толилогдоно. Майн 10-най номерто Россин гүрэнтэй Бурят оронэй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, аймагай партийна организациин зорилгонууд гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэһэн аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаанһаа дэлгэрэнгы тоосоон толилогдоһон байна. Партийна һуралсалай жэлэй дүнгүүдтэ зорюулагдаһан 3 статья, «Партийна даабари» гэһэн түрүү бэшэг газетэдэ хэблэгдээ.

Хориин совхозой олонхи коммунистнууд партийна ямаршье даабаригүй, партийно-политическэ бүхы хүдэлмэри үсөөхэн эдэбхитэдэй хүсөөр ябуулагдана. Партком даабари коммунистнуудта үгэхэдөө тэрэниие заатагүй дүүргэдэг хүнүүдтэ үгэдэг заншалтай. Энээн дээрэһээ боложо зарим коммунистнууд нэгэшье даабаригүй, нүгөөдүүлынь 2—3 даабаритай байна гэжэ энэ түрүү бэшэг соо шүүмжэлэгдэнэ.

Хүрьбын леспромхозой партийна организацида тад ондоо. Партийна бюро ямаршье хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ гансашье коммунистнуудые бэшэ, мүн комсомолшуудые, партийнабэшэ хүнүүдые хабаадуулхын тула тон зүб оролдоно. Эндэ партиин гэшүүдэй олонхинь тодорхой даабаринуудтай. Партийна даабаринуудые саг сагтаа үгэжэ, тэдэнэй дүүргэлтын хойноһоо хинажа байхада коммунистнуудые журамшуулдаг, предприяти, партийна организациин үмэнэ байһан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ тэдэнэр эдэбхитэйгээр хабаададаг—гэжэ түрүү бэшэг соо тон зүб тэмдэглэгдэнэ.

Долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ абаһан социалистическэ уялгануудаа дүүргэхын түлөө аймагай совхоз, колхозуудай партийна организацинуудай ябуулжа байһан тэмсэл тухай газетын июниин 7-ной номерто толилогдоһон редакциин шүүмжэлхы статья соо хэлэгдэнэ.

Газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн 5 һарын турша соо социалистическэ уялганууд тон хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна. 1958 оной июниин 1-дэ аймагай колхозууд гүрэндэ 745 центнер мяха худалдаһан байбал, харин энэ жэлдэ арайхан гэжэ 584 центнер худалдаа. Һү худалдаха хахад жэлэй түсэб 65,4 процент дүүргэгдээ. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, малшадай дунда социалистическэ мүрысөөнэй муугаар эмхидхэгдэһэнэй, тэрэниие партийна организацинуудай зүгһөө муугаар хүтэлбэрилһэнһөө болоо гэһэн тобшолод газетэ хэнэ.

Модошодой дунда мүрысөө эмхидхэхэ асуудалда КПСС-эй айкомой секретарь нүхэр Афанасьевай статья зорюулагдана.

Юрэнхы дээрэнь хаража үзэхэдэ, «Улаан туяа» газетэ партийна организацинуудай хүдэлмэри харуулха тушаа бага зэргэ оролдоно гэжэ тэмдэглэмээр. Гэбэшье энэ хэрэгтэ ехэхэн дутуу дунданууд бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Нэн түрүүндэ партийна ажабайдалаар газетэдэ бэшэдэг авторнуудынь тон үсөөн. Газетын хуудаһануудта партийна организацинуудай секретарьнуудай, партгруппоргнуудай, агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, агитаторнуудай, жиирэй коммунистнуудай статья олохонь бэрхэтэй. Эдэ зонуудые газетэдэ эдэбхитэйгээр хабаадуулхын тула эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаха ёһотой байһаниинь мэдээжэ. Харин энээнэй орондо редакциин хүдэлмэрилэгшэд амарыень хараад, олонхи ушарта өөһэдынгөө статьянуудые, үгышье һаа КПСС-эй айкомой хүдэлмэрилэгшэдэй статьянуудые толилоод лэ, һанаагаа амарна бэшэ гү?

Энээн дээрэһээ боложо партийна организацинуудай хүдэлмэриин олохон шухала асуудалнууд харуулагдангүй үлэшэнэ гэхэдэ алдуу болохогүй. Колхозой правлениин, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэриин хойноһоо партийна хиналтын ямараар эмхидхэгдэһэн тухай, партийна организацинуудай ябуулжа байһан эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри, тэдэнэй дүй дүршэл тухай газетын хуудаһануудһаа мэдэхын аргагүй.

Газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, аймагай совхоз, колхозууд хүдөө ажахын продуктнуудые абаха талаар ехэхэн гээгдэлдэ ороод байна. Энэ гээгдэлһээ гаража, хани барисаанай һайндэрые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө партийна организацинуудай тэмсэлые үргэнөөр харуулха хэрэгтэй байгаа. Теэд энэшье талаар горьтой юумэ хэгдэнэгүй.

Мүнөө аймагта үбһэ хуряалга, силос даралгада бэлэдхэл түлэг дундаа ябажа байна. Энэ шухала хэрэгтэ партийна организацинууд ехэхэн анхарал хандуулна. Хэнэйшье мэдэһээр, һү, мяха абаха талаар аймагай гээгдэлдэ ороһон ушар гол түлэб нёдондо жэлдэ ниитынгээ мал үбһэ тэжээлээр хүсэд хангаагүй дээрэһээ болоо бшуу. Тиимэһээ энэ жэлдэ партийна организацинуудай хэжэ байһан хүдэлмэриие һайса харуулха, тэжээл бэлэдхэлгын шухала хэрэгтэ тэдэнэй анхаралые хандуулха хэрэгтэй.

КПСС-эй Хориин айком газетынгээ хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дундануудые дары усадхаха хэмжээ абаха ёһотой.

Эрхим бэлэгүүдээр һайндэрөө угтана

Россин гүрэнтэй Бурят оронойнгоо һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй гүйсэһэнэй ойн һайндэрые эдыхэн үдэрһөө тэмдэглэхэмнай. Иимэһээ республикымнай промышленностиин предприятинуудаар, колхоз, совхозуудаар аха дүү арад, бурят арадай хамтын ажал улам хүсэтэйгөөр дэлгэрэн бадаржа байна. Энэ хадаа КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн аха дүү арадуудай гайхамшагта зүдэлөөнэй толотомо гэршэ мүн.

КПСС-эй областной комитедэй, Бурядай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, мүн Министрнүүдэй Советэй хамтын тогтоолнууд до Россин гүрэнтэй Бурят оронэй һайн дураараа нэгэдэһэн замай түүхэтэ удхашанар, бурят арадай ашанхи хуби заяан тухай эли тодоор тэмдэглэгдэнэ. Социалистическэ түхэл маягтай Бурят орон Совет засагай үедэ Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро ябажа, аха дүү арадай, нэн түрүүн агууехэ ород арадай туһаламжаар түхэл шарайгаа хубилгаа, хүгжэн һалбаранги орон болоо.

КПСС-эй обком, мүн республикымнай правительство түрэл оронойнгоо экономико, культурые бүри хүгжөөжэ, үйлэдбэриин түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Россин гүрэнтэй Бурят оронойнгоо һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойе угтая гэжэ бүхы ажалшадаа уряалаа бэлэй.

Энэ уряалыень манай аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд һайшаан угтажа, 300 жэлэй ойн хүндэлэлдэ гүрэндэ мяха, һү, нооһо худалдаха хахад жэлэйнгээ, мүн үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэбди гэһэн уялга абаа һэн. Тиигэжэ аймагай ажалшад хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө эршэмтэй шангаар ажаллаа. Энээнэй ашаар июниин 25-да гүрэндэ һү худалдаха, тушааха хахад жэлэй түсэб 1200 центнерээр үлүүлэн, мяха худалдаха түсэб 110 процент, үндэгэ худалдаха жэлэй түсэб 100 процент дүүргэгдээ. Тэрэшэлэн энэ һарын дүүрэтэр гүрэндэ 700 гаран центнер һүн, 10 гара мянган үндэгэн, хэдэн зуун центнер мяхан түсэбһөө гадуур худалдагдаха юм. Тиигэжэ аймагай колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд Эхэ оронойнгоо урда абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэбэ.

Мүнөө аймагай хонишод июлиин 1 болотор гүрэндөө нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэб 80—85 процент дүүргэхын, мүн 100 эхэ хонин бүриһөө 120 хурьга абаха зорилготойгоор хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхын түлөө эршэмтэйгээр ажаллана.

Аймагай ажалшад, мэргэжэлтэд, колхознигууд, мүн совхозой хүдэлмэришэд мал ажалһаа абтадаг продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэб, уялгануудаа дүүргэхын түлөө айхабтар харюусалгатайгаар, шэн зоригтойгоор ажаллаа. Жэшээлхэдэ, «Коммунизм» колхозой гэшүүд (түрүүлэгшэнь нүхэр Баирбиликтуев, парторганизациинь секретарь нүхэр Кокорин) бүтээсэ ехэтэйгээр, эмхитэйгээр ажаллажа, гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 130 процент, мяха худалдаха түсэбөө 101 процент, мүн үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб 116 процент дүүргэжэ, ехэхэн амжалта туйлаа. Гадна энэ колхозойхид хонидоо хайшалха хүдэлмэреэ бэлэдхэл ехэтэйгээр эхилжэ, гүрэндэ нооһо тушаалгаяа эмхитэйгээр ябуулжа байна. Мүнөө энэ колхоз гүрэндөө 300 центнер нооһо тушаажа, жэлэйнгээ түсэб 70 процент дүүргээ. Тэрэшэлэн мяха, һү худалдаха хахад жэлэйнгээ, үндэгэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб «Улаан Оронго», «8-е Марта», «3-я пятилетка», Ленинэй, Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд амжалтатайгаар дүүргээ.

Түүхэтэ һайндэрэй урда тээ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөн энэ жэлдэ абаһан түсэб, уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэмнай нилээд ехэ нүлөө үзүүлээ. Энэ мүрысөөндэ аймагаймнай ажалшад нэгэн хүн шэнгеэр хабаадалсаһан байна. Тиигэжэ ажалай түрүүшүүлэй тоо улам олошороо. Жэшээлхэдэ, совхоз, колхозуудай 60 гаран һаалишад үнгэрһэн 5 һарын турша соо 900-һаа 1700 килограмм хүрэтэр һү үнеэн бүриһөө һаагаа. Мүрысэжэ байһан һаалишадай дунда «Коммунизм» колхозой суута һаалишан Норжима Пурбуева түрүүлжэ ябана. Энэ һаалишан 5 һарын турша соо үнеэн бүриһөө 1700 килограмм һү һаажа энэ жэл даалгагдаһан үнеэдэйнгээ тус бүриһөөнь 3 мянган килограмм һү һааха гэһэн уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Гадна нүхэр Пурбуева залуу һаалишадые өөрынгөө дүй дүршэлдэ дуратайгаар һургадаг, тэдэниие эрхим һаалишад болгохын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байдаг юм. Тэрэнэй һургаһан комсомол басаган Мария Гомбоева өөртэйнь мүрысэжэ байхадаа 5 һара соо үнеэн бүриһөө 1400 килограмм һү һаагаа.

Тэрэшэлэн Иволгын совхозой һаалишад Е. П. Семенова, В. В. Степаненко, А. В. Баран; «Улаан Оронго» колхозой һаалишад Л. Юмова, Р. Батуева, Ц. Жамбалова болон бусад һаалишад ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Һаалишадтай хамта мал адуулагшадшье оролдосотойгоор ажаллажа байдаг. Нэрлэн хэлэбэл, мал адуулагшад Базар Бадмажапов, Базар Бальжиев, Цырен-Доржо Самбалов, Бимба Гармаев болон бусад малаа зүбөөр адуулжа, шэгнүүрыень горьтойгоор нэмээнэ.

«Коммунизм» колхозой гахайшад Очир Найданова түрүүтэй баһал эршэмтэйгээр ажаллажа байгаа юм. Тэдэнэр 5 һара 20 хоног соо эхэ гахай бүриһөө 16 поршоонхо абажа түлжүүлээ. Мүн жэлэй дүүрэтэр эхэ гахай бүриһөө үшөө 5—6 поршоонхо абтахаар хараалагдана.

Бурят арадай түүхэтэ һайндэрые аймагаймнай хонишод эрхим бэлэгүүдээр угтахань. Мэдээжэ хонишон Дугар Будацыренович Бимбаев өөрынгөө ажалда эрхим дүнгүүдые туйлана. Тэрэнэй хүтэлбэрилжэ байдаг «Улаан Оронго» колхозой хонишодой бригада үнгэрһэн жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 157 хурьга абажа түлжүүлээ һэн. Мүнөө тэдэнэр түүхэтэ долоон жэлэйнгээ түсэбые 4,5—5 жэл соо дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлээ. Нүхэр Бимбаевай харууһалдаг хонид мүнөө хайшалагдаад, искусственна аргаар үрэжүүлэгдэжэ байна. Дугар Будацыреновичын жэшээгээр ажаллажа байһан хонишод олон болоо.

Аймагай малшадай эршэмтэйгээр ажаллажа байһанайнь ашаар ниитын малай тоо толгой улам олошорно. Энэ жэлэй январиин 1-нэйхитэй сасуулхада, эбэртэ бодо мал 600, хонин—7 мянган, гахай—524 толгойгоор олошоруулагдаа.

Иволгынхид хабарайнгаа тарилгые хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэй гуримтайгаар үнгэргэбэ. Орооһо таряан, хартаабха, овощь, мүн тэжээлэй ургамалнууд саг болзортоо таригдажа, мүнөө һайнаар ургажа байна. Эдэ үдэрнүүдтэ ургасын хойноһоо харууһалха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Зүб квадрадаар ургажа байһан кукуруза колхознигуудые, совхозой хүдэлмэришэдые урмашуулна. Тиигэбэшье кукуруза харууһалха агрегадууд ажал хүдэлмэреэ багаханшье һуладханагүй.

300 жэлэй ойн һайндэрые угтуулан аймагаймнай коммунистнууд, комсомолшууд ниитэ-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа байна. Тэдэнэр 300 жэлэй ойн түүхэ удхашанар тухай, мүн бурят арадай саашанхи хүгжэлтэ тухай үргэн олон ажалшадта һайса ойлгуулха хөөрэлдөөнүүдые хаа хаанагүй эмхидхэнэ.

Мүнөө аймагай малшад, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд ургасынгаа хойноһоо зүбөөр харууһалхын, нооһо хайшалалгаяа саг болзортонь һайн шанартайгаар дүүргэхын, тэжээл бэлэдхэл эмхитэй гуримтайгаар эхилхын түлөө шэн зоригтойгоор оролдожо байнхай.

Тиигэжэ аймагай ажалшад республикынгаа бүхы ажалшадтай хамта аха дүү арадуудай түүхэтэ һайндэрые эрхим бэлэгүүдээр угтахань. Гэбэшье иволгынхид һайндэрэй хүндэлэлдэ туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амархагүй. Мүн КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулалсахын түлөө эрид шууд тэмсэхэбди гэжэ мэдүүлнэ.

Л. Врублевская,
Иволгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Бурят хэлэ заалгые һайжаруулха

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын һургуулинуудта бурят хэлэ заалгын эрид һайжаруулагдажа байһаниинь һайшаамаар.

М. Имехенов, Ц. Цыдыпов хоёрой шэнээр зохёоһон 5—6 классуудта үзэхэ бурят хэлэнэй грамматикын ном соо глаголой формо ба наклонениин худхаляа заһагдаһан, бүридэл ба юумэнэй нэрын зохилдол ойлгосотой болгогдоһон, аяар 70-аад упражнени нэмэжэ үгтэһэн байна. Гадна түлөөнэй нэрэ, наречиин найруулганууд тон зүбөөр зохёогдоо, хэлэлгын хубинууд болон фонетикээр хэдэн таблица шэнээр үгтөө.

Гэбэшье ном соо иимэ гол дутагдалнууд бии гэжэ һанагдана: 13—14 наһатай үхибүүдэй бодолдо торохоор бэшэ «Бэеэ дааһан ба юрын образууд», «Холимог сложно мэдүүлэлнүүд», «Хэдэн нүхэсэл мэдүүлэлтэй дахалдаһан сложно мэдүүлэл» гэжэ темэнүүд программада оруулагдахаар үгтэдэг. Үгышье һаа, союзгүй сложно мэдүүлэлнүүдэй сэглэлтын тэмдэгүүдые услови, хойшолон харуулаашаарнь табиха ёһотой гэжэ хэлэгдэдэг.

Энэнь ойлгосогүй. Жэшээнь, иимэ мэдүүлэл абая. «Орондомни хэнэйшье орохыень мэдэнэгүйб түрүүлэпшэ мэдэнэ ааб даа». Энэ хоёр простой мэдүүлэлэй хоорондо хоёролжон точкошье, зурлаашье табижархижа болоно: услови харуулна гү, али хойшолон харуулна гү гэжэ тодолхоор бэшэ. Баһа иимэ мэдүүлэл харая. «...Үе үе болоод хуушанай шогтой дуунуудые утаар татан дуулана». Хэлэпшэнь «татан дуулана» болохо гү, али ганса «дуулана» болоод «татан» гээшэнь аргын ушарлагша болоно гү гэжэ 6-дахи классай үхибүүдһээ байха багшанаршье заримдаа ойлгожо ядадаг. «Мэдүүлэл соохи үгэнүүдэй холбоо» гэжэ темэдэ «деепричастинууд шадарлалай ёһоор холбогдодог», «сэхэнхидээ ушарлагшад хүтэлбэрилэгдэдэг» гэжэ бэшээтэй. «Би һонирхожо уншабаб» гэжэ мэдүүлэл соохи «һонирхожо» гэһэн ушарлагша деепричастяар гаргагдаад, «уншабаб», гэжэ дахуулһан үгэтэеэ ямар холбоогоор холбогдоһыень һурагшадай олохоор бэшэ. Синтаксисые заһажа хэблэн гаргахадаа, дээрэ дурсагдаһан зарим хүшэр дүримүүд орхигдохо, тодо бэшэ ойлгосонууд тоб байса элирүүлэгдэхэ ёһотой. Һургуулинуудта бурят хэлэ литература хоёр нягта холбоотойгоор заагдаха зэргэтэй. Удха түгэс, уран гоё зохёолнуудые уншаад, һурагшад түрэлхи хэлэнэйнгээ баяниие ойлгожо, тэрэнээ хүндэлдэг болохо ушартай. Теэд ямаршье методическа заабаригүйгөөр энэ хүдэлмэри ганса багша дүүргэжэ шададаггүй. гэжэ ойлгохо хэрэгтэй. 8—9-дэхи классуудта ехэ ехэ зохёол үзэхэдөө, тэрэнэй удхыень, темыень, хэлэнэйнь, уран һайханайнь онсо шэнжые ехэнхидээ багша бүхэн өөрын хеэрээ тайлбарилха баатай болодог. «Алтан бороо», «Банзарай хүбүүн Доржо» г. м. номууд тушаа статьянууд тон үсөөн.

Зарим һургуулинуудай һурагшад түрэлхи хэлэ ба литератураяа шалгалтын бага дээрэһээ тоохогүй ябадал гаргана. 7-дохи, 10-дахи класс дүүргэгшэд гансашье бэшэлгээр бэшэ, мүн түрэлхи литературараа болбосоролой аттестат абалгада шалгалта үгэдэг болоо һаань, бурят хэлэндээ һайнаар хандадаг болохо һэн гэжэ һанагдана.

Түрэлхи хэлэ, литература заалгын асуудалнуудта Гэгээрэлэй министерство муушагаар анхарал табина. Жэшээнь, 5—7 классуудай программанууд 1957 ондо һургуулинуудта эльгээгдэһэн байбашье, 6-дахи классай шэнэ хрестомати энэ оной эхеэр худалдаанда гараа. Дээдын зургаанай иимэрхүүгээр хандахада, зарим аймагуудай гэгээрэлэй таһагууд түрэлхи хэлэ, литератураяа һайнаар зааха тушаа һаналаа багаар табидаг байһаниинь гайхалгүй. Илангаяа ород, буряг классуудтай һургуулинуудай багшанар министерствоһээ туһаламжа абанагүй шахуу. Жэшээнь, энэ оной инспекторскэ шалгалтын үедэ минии үнгэргэһэн хэшээлнүүдые инспектор В. С. Булытов шалгаһан байгаа. Зүгөөр нэгэшье хэшээлэй шэнжэлэл хээгүй, литературын нэгэшье темые яажа зааха тухай заабари үгөөгүй. Багшанарай зүблөөн дээрэ: «Энэ нүхэрэй зарим хэшээлнүүд яһала һайн, зариманиинь ахир тулюур»—гээд лэ, үгэеэ дүүргэжэрхёо һэн. Хэшээлэйнгээ һайн мууешье мэдэхэгүй, инспекторнай өөрөө бурят хэлэ, литература мэдэхэгүй байшоо бэшэ гү даа гэжэ һэжэглээд лэ һалашоо һэм. Хэлэ, литературын программанууд соо класспаа гадуур уншагдаха зохёолнууд тоологдоһон байдаг. Теэд манай һургуулиин библиотекэдэ гансал Ж. Балданжабоной «Таба» гэжэ повестиин 3 ном бии юм. Байкало-Кударын аймагта бүхы дээрээ 10-аад «Нойрһоо һэриһэн тала» (зариманиинь ород хэлэн дээрэ), 3 «Алтан бороо», 3 «Банзарай хүбүүн Доржо» олдоо. Энэ аймагта бурят ном наймаалалга тон муугаар табигданхай. Тиимэһээ номой магазинда шүлэгүүдэй нэгэ хэдэн суглуулбариһаа ондоо бурят уран зохёолой номууд олдодоггүй.

Түрэлхи хэлэ, литература һайнаар заалга гээшэ үндэһэн соёл культураяа һалбаран бадаруулха зорилгымнай шухала хубинь гэжэ Гэгээрэлэй министерство мэдэдэг хадаа дурсагдаһан дутуу дундануудта анхаралаа хандуулха бээз гэжэ найдагдана.

Е. Цыденов,
Байкало-Кударын Шергинэй һургуулиин багша.

ЕХЭ ТУУЛГАН ОЛДОБО

«Депутатска» гэжэ приискдэ (Яхадай АССР) туулга малтадаг хүдэлмэришэн Виталий Шкотов июниин 5-да ажаллажа байтараа 127 килограмм шэгнүүртэй монсогор туулга олоһон байна. Энээнһээнь 40 гаран процент сэбэр туулга гарахаар тухайлагдаа. Энэ приискэдэ иимэ томо туулга хэзээшье олдоогүй юм.

(**«Советская Россия»** газетын 132-дохи номерһоо абтаба.).

Экзаменууд дүүрэбэ

Мүнөө жэлдэ республикын нэгэдэхи интернат-һургуулиие 40 һурагшад дүүргэжэ гараба. Эдэнэр элдэб олон замуудаар ябаха эрхэтэй болоо. Зариманиинь колхоз, совхозуудта болон фабрика, заводуудта хүдэлмэрилхэеэ гарахань. Нүгөөдүүлынь дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй.

Һургуулиие дүүргэгшэдэй нилээд олониинь Хориин хониной совхоздо хүдэлхэеэ ошохонь.

Улан-Удын Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиие нилээд олон хүн дүүргэжэ гараба. Тэдэнэй дунда 30 гаран дирижернууд, ансамблиин артистнууд, үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулида зааха багшанар бии. «Хүгжэмэй һургуулиин багша» гэһэн диплом абагшад республикынгаа хүгжэмэй һургуулинуудта хүдэлхэеэ гараха юм.

Зураг дээрэ: интернат-һургуулиин директор Ф. Е. Долбеев эвенк басаган Анна Гасалтуевада болбосоролой аттестат барюулжа байна.

Ф. Сорокиной, фото, текст.

Хайшалагдаһан нооһон сэхэ фабрикада эльгээгдэнэ

Жэгдээр ногооржо байһан тарялангай үргэн ехэ полиин дунда үндэр харшаар хүреэлэгдэһэн нэгэдэхи бригадын полевой стан холоһоо сагааржа харагдадаг. Эртэ үглөөнһөө эхилээд, үдэшын боро хараан болотор моторой абяан эндэ таһарнагүй: Бамбагар нооһотой хонид һүрэг һүрэгөөрөө «олзоёо тушаагаад» гарана.

Таряа адхадаг һарабша доро сагаан халаад үмдэһэн эхэнэрнүүд шударгы түргөөр хонидые хиргана: Правлениин бухгалтернууд Эрдэни Бадмажапов Гомбо Чагдуров хоёр «алтан руно» нооһые класс классаарнь илгажа, ехэл сүлөөгүй ажаллана. Эдэ хоёр нооһо шанараарнь илгагшадай курса һаяшаг дүүргэһэн юм. Тэдэнэртэй зэргэлээд үргэн томо стол дээрэ малай фельдшер, лаборант Раднажаб Доржиев хайшалагдаһан нооһоёо шанар шанараарнь илгажа табина. Илгагдаһан нооһон тусхай прессээр дарагдажа, сагаан бүдөөр бүреэлэгдэжэ, «аян замда» бэлэдхэгдэнэ: Иигэжэ Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозойхид хайшалагдаһан нооһоёо фабрикада сэхэ эльгээхээр бэлэдхэдэг болонхой.

Тус колхоз энэ жэлдэ нооһо дарадаг пресс худалдажа абаһан юм: Дүршэл ехэтэй механизаторнууд Дугар Хайбзанов, Самбу Цыренов гэгшэдэй агрегадууд һайнаар хүдэлжэ, хонидһоо нооһо хайшалалга һаадгүйгөөр ябуулагдана:

Иигэжэ ажалаа хүнгэдхэһэн тус колхозой гэшүүд 300 жэлэй ехэ һайндэр болотор гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө шадаалһаа дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнхай.

Манай корр.

Шатар Наймадахи нааданай һүүлээр...

Бурядай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө боложо байгаа шатарай турнирта 8-дахи уулзалган дүүрэбэ. Турнирай дүүрэхэ дүтэлхэ бүри шатаршад шангаар наададаг болоо. Гэхэ зуура турнирнуудта үзэгдөөгүй нэгэ парти тухай һануулая. Пронинтой сагаанаар наадаһан Пуртов ойройдоол 5 ябадал хээд, алдуу хэжэ шүүгдэә. Могордоев Назимовтай наадахадаа 33-дахи ябадалдаа буляа. Берсутский мэргэн бэрхээр Бурловтай наадахадаа нүгөөдэеэ орёо шанга байдалда оруулжа шүүбэ.

Самаринай алдууе тон зүбөөр хэрэглэжэ, хараар наадаһан Сампилов нэгэ очко өөртөө нэмээбэ.

Галданов Цыденовые буляа. Ленинградһаа айлшаар ерэһэн шатарай спортын мастер аргагүй бэрхээр, һайнаар наадана. Энэ турта гайхалтай ябадалнуудые хэжэ Власовые илаба.

Шатараар мастерта кандидат Сумкин Черноскутовые буляа. 8-дахи нааданай һүүлээр Быков абажа боломоор 7 очкоһоо 7 очко абаад, түрүүлжэ ябана. Власов 8-һаа 6 очкотой болоо. **Б. Цэрэндэлэгэй.**

Сэлэнэй саанаһаа

Франциин Коммунистическэ партиин XV съезд нээгдэбэ

ПАРИЖ, июниин 24. (ТАСС). Франциин Коммунистическэ партиин XV съезд Париж шадарай Иври гэжэ һууринда мүнөө үглөөгүүр нээгдээ. Съезд хоёр асуудал зүбшэн хэлсэхэ:

1. Демократиие һэргээхын, шэнэдхэхын түлөө хүдэлмэришэдэй, республиканска хүсэнүүдэй харилсаа холбоон.
2. ФКП-гэй хүтэлбэрилхы органуудай һунгалта.

Франциин Коммунистическэ партиин хүдэлмэри тухай ФКП-гэй генеральна секретарь Морис Торез элидхэл хэхэ юм.

Амгалан, хани ёһоной айлшалалга

ПЕКИН, июниин 24. (ТАСС). Арадай демократиин оронуудта Хитадай сэрэгэй делегациин аяншалһан тухай Пекинэй гарнизоной сэрэгэй алба хэгшэдэй үмэнэ Хитадай Арадай-сүлөөрэлгын армиин главна политическэ управлениин начальнигай орлогшо генерал-полковник Сяо Хуа элидхэл хээ гэжэ Синьхуа агентство дамжуулна.

Польшын, ГДР-эй Чехословакиин, Венгриин, Болгариин, Румыниин, Албаниин, МНР-эй парти, правительствонууд, арадууд болон арминууд Хитадай парти, правительствода, арадта болон армида хани ёһоной гүнзэгы ехэ мэдэрэлтэйгээр хандана гэжэ генерал-полковник Сяо Хуа мэдүүлээ.

Манай аяншалга Советскэ Союз түрүүтэй социалистическэ лагериин оронуудай хани барисаапай, бата жагсаалай саашадаа бэхижэлгэдэ, эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэлдэ туһалаа гэжэ Сяо Хуа хэлээ.

Социализм байгуулгада аха дүү оронуудай туйлаһан амжалтанууд тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр хэлэһэн байна.

Аха дүү оронуудай саашадаа хүгжэн һалбарха байһанда, тэдэнэй эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй байһанда делегациин гэшүүд хүсэдөөр этигэн, түрэл орондоо бусажа ерээ гэжэ Сяо Хуа хэлээ.

ПОРП-гэй ЦК-гэй хоёрдохи пленум хаагдаба

ВАРШАВА, июниин 24. (ТАСС). 1959—1965 онуудта хүдөө ажахые хүгжөөхэ гол асуудалнуудта зорюулагдаһан Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй хоёрдохи пленум үсэгэлдэр хаагдаа гэжэ Польшын хэблэлэй агентство мэдээсэнэ.

20 хүн үгэ хэлээ. Һүүлээрнь ПОРП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулка түгэсхэлэй үгэ хэлэһэн байна.

«1959—1965 онуудта хүдөө ажахые хүгжөөхэ гол зорилгонууд тухай» Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй, Таряашадай нэгэдэмэл партиин главна комитедэй шиидхэбэринүүдэй проектнүүдые пленум баталан абаа. Хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, «1959—1965 онуудта хүдөө ажахые хүгжөөхэ зорилгонууд тухай» проект эндэ болоһон Таряашадай нэгэдэмэл партиин главна комитедэй XI пленум дээрэ мүн лэ баталагдаа.

ПОРП-гэй ЦК-гэй ОКП-гэй главна комитедэй шиидхэбэринүүдэй эсэсэй текст пленумүүд дээрэ хэгдэһэн ажаглалтанууд болон хубилалтануудые хараада абан, хоёр партиин хүтэлбэри зүбшэн баталха юм.

Социалистическэ оронуудай амжалтанууд

ПЕКИН, июниин 24. (ТАСС). «Хүгжэн һалбаржа байһан, хүсэн түгэлдэр социалистическэ лагерь» гэһэн статья «Шиши Шоуцэ» журналай ээлжээтэ номерто толилогдоо.

Тусхай мэргэжэлдэ орохо, хамжажа үйлэдбэрилдэг болохо шэгжэлтэйгээр һүүлэй жэлнүүдтэ хүгжэжэ байһан аха дүү социалистическэ оронуудай хоорондо һайн һайхан сэдьхэлэй харилсан туһалалсалга, харилсаа холбоон хүгжөөгдэжэ байдаг. Уласхоорондын ажалай хубаарилгые зүбөөр эмхидхэжэ, социалистическэ лагериин бүхы оронууд экономическа талаараа үргэлжэдөө хүгжэжэ байдаг гэжэ журнал бэшэнэ.

Аха дүү оронуудта али бүхы туһаламжа үргэнөөр үзүүлжэ байдаг Советскэ Союз социалистическэ лагериин оронуудай экономическа хүгжэлтэдэ гол үүргэ дүүргэнэ. Эдэ оронуудай түрүүшээр экономическа бэрхэшээлнүүдтэ ороходонь Советскэ Союз хаһа саг соонь туһаламжа үзүүлжэ, эдэ бэрхэшээлнүүдые дабаха, дайнай хойшолонгуудые зайсуулха арга олгодог байгаа. Советскэ Союз социалистическэ оронуудта 30 миллиардһаа үсөөн бэшэ түхэригэй урьһаламжа үгөө, 500 гаран промышленна томо предприяти, тэрэ тоодо Хитадта 211 предприяти барилгадань туһалаа. Гадна Советскэ Союз барилга хэхэдэнь туһаламжа үзүүлхын гү, али дүй дүршэлөө халан абалсахын тулада 17 мянган мэргэжэлтэдые аха дүү оронуудта эльгээһэн байха юм. Социалистическэ оронууд һурахын, наукын, соёл культурын, промышленностиин, хүдөө ажахын туйлалтануудтай танилсахын тулада 10 мянга гаран мэргэжэлтэдые Советскэ Союзда эльгээһэн байна.

Мүнөө үедэ агуухэ совет арад коммунистическэ байгуулалтые үргэнөөр эрхилэн, асари ехэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлжэ байна. Энэ түсэбые дүүргэлгэ, үлүүлэн дүүргэлгэ, Хитадай, социалистическэ бусад оронуудай экономикын түргэнөөр хүгжэлгэ социалистическэ лагериин промышленна продукциин хэмжээе ехээр дээшэлүүлхэ байна. Энэнь дэлхэйн промышленна үйлэдбэриин хахадһаа ехэнь болоно.

Украинаһаа ерэһэн бэшэг АХА ДҮҮ АРАДУУДАЙ СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ХАРИЛСААН

Агуухэ Октябриин ашаар өөрын хуули захиргаантай, хүндэ промышленностьтай, социалистическэ хүдөө ажахытай, соёл культуратай болоһон бурят арадай ажал, байдалые Украинын ССР-эй ажалшад һонирхон хаража байдаг гээшэ.

Хахад миллион шахуу хэһэгээр хэблэгдэдэг «Радянська Украина» газетэ «Байгалай хажуудахи республика» гэһэн нүхэр Роготченкын очерк толилоо һэн. Хаанта засагай үедэ харанхы заха хизаар байһан Бурят ороной бэеэ даанхай республика болоһые харуулһан статьянууд үе үе болоод лэ толилогдожо байдаг.

Одессын, Киевэй, Харьковай, мүн ондоошье городуудаймнай газетэ, журналнууд долоон жэлэйнгээ түсэбые бэелүүлхын түлөө Бурят ороной ажалшадай эрид тэмсэжэ байһан тухай һонирхолтой материалнуудые мүн лэ толилдог. Нооһо илгаха фабрикын Улан-Удэдэ барилгажа байха үеэр Киевэй гүрэнэй проектын институт техническэ талаарнь туһа хүргөө һэн. «Черноморська коммуна» (Одесса), «Вечирный Киев», «Колгоспне село», «Радянська мистецтво», «Рядянська жинка» гэхэ мэтэ журналнуудта Онохойн модошодой габьяата ажал тухай, Забайкалиин ангай совхозой хүдэлмэришэдэй халтар үнэгэ үсхэбэрилдэг тухай, украин композитор Юлий Мейтусовэй «Залуу гварди» оперые СССР-эй арадай артист Гомбо Цыдынжаповай Ленинэй орденто оперо, баледэй театрын сценэ дээрэ табиһан тухай, РСФСР-эй габьяата артистнар Л. Линховоин, Н. Петрова болон бусадай ажалябуулга тухай статьянууд толилогдоһон байна. «Змина» гэжэ журналда «Сэнхир Байгалай саада тээ» гэһэн очерк толилогдоод, тэрээн соонь Бурядай республикын бүри һайхан ерээдүй тухай уран хурсаар, гүнзэгы удхатайгаар бэшэгдэһэн юм. «Колгоспне село» журнал Сэлэнгын аймагай колхозниигуудай соёлой хүгжэлтэ тухай уншагшадтаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн байха.. Иимэ жэшээнүүдые саашань тоолохо болоо һаа, олон. Эдэ бүгэдэмнай ленинскэ национальна политикын аха дүү республикануудай хоорондохи хани барисаанай үдэрһөө үдэртэ мандажа байһые, аха дүүнэрэйнгээ ажал, байдалые совет хүнүүдэй һонирхожо байдагыень гэршэлнэ.

Бурят ороной үндэһэн соёлой түлөөлэгшэд—уран зохёолшод, артистнарые Украинада хүндэтэйгөөр хүлеэн угтадаг заншалтай. Бурядай дуу, хатарай ансамбль Киев, Львов, Житомир, Херсон городуудаар наада табижа ябахадаа, украин зоной урин дулаанаар угтаһые һанана ёһотой. «Радянська Украина» газетэ ансамблиин дуу, хатар тухай рецензи бэшэхэдээ: «Агуухэ Октябриин урда тээ мүртэй соёл культурагүй, уран зохёол, искусствогүй байһан бурят арад мүнөө эгээл хүгжэнги соёл культуратай арадуудай нэгэн болонхой» гэжэ онсолон тэмдэглээ һэн.

«Сэсэн парти», «Жаргал», «Хани барисаан» гэһэн мүнөөнэй дуунуудые ансамблиин хоорой дуулахада, ажалшаднай айхабтараар һонирхоо юм. Бурядай АССР-эй габьяата артист Ц. Хоборков арадайнгаа дуунуудые дуулахадаа, түрэл нютагайнгаа түхэл шарайе, арадайнгаа жаргалта байдалай омогтой, ольһотойе харуулаа бэлэй. Д. Аюшеевэй «Байгалай дуун», Ж. Батуевай «Колхозой хатарай сюитэ» гэхэ мэтэ зохёолнууд уран найруулгынгаа, удхынгаа талаар эрхим һайн байхаһаа гадна, бурят хүгжэмэй искусствын али тухай үндэртэ гараһые бодотоорнь гэршэлжэ үтэнэ бшуу. Дуушадай дундаһаа РСФСР-эй габьяата артистнар Л. Линховоин, Н. Петрова, Бурядай АССР-эй арадай артист Б. Балдаков гэгшэд мэргэжэл шадабаряараа, ирагуу һайхан хоолойгоороо шалгараа һэн. Хатарша Т. Гергесова, РСФСР-эй габьяата артистка Л. Сахьянова, БурАССР-эй габьяата артист Ц. Бадмаев гэгшэд бурят арадай хатар нааданда түрүү искусствын орёо оньһые оруулан, үндэһэн хореографикаяа нилээд хүгжөөлсэһэн хүнүүд боложо байһанаа харуулаа.

Бурядай дуу, хатарай ансамблиинхид Украинын городуудаар айлшалхадаа, манай артистнар, искусствын ажал-ябуулагшадтай уулзажа, аха дүүгэй туһаламжа, зүбшэл абаһан байха. Мүн Украинын искусствын хүдэлмэрилэгшэдшье хани нүхэдэйнгөө дүй дүршэлһөө хубаалдаһан лэ байха.

Киев хотын түмэр замшадай Культурын ордон соо болоһон уулзалга дээрэ партизан отрядай командир ябаһан, Советскэ Союзай Герой, уран зохёолшо Юрий Збанацкий Улан-Удэһээ ерэһэн уран зохёолшод Ч. Цыдендамбаев, Д. Батожабай, Н. Дамдинов, Д. Жалсараев, Г. Чимитов гэгшэдтэй хүдэлмэришэдые танилсуулаа бэлэй. Тиимэ уулзалга Украинын олон городуудта, мүн «Радянська Украина» газетын редакцида болоһон юм.

Бурят зохёолнуудай оршуулга Украинын газетэнүүдтэ толилогдодог, радиогоор дамжуулагдадаг. Жамсо Тумуновай «Нойрһоо һэриһэн тала» гэжэ роман тухай томо статья «Радянська Украина» газетэдэ толилогдоо һэн. Львов хотодо хэблэгдэдэг «Жовтень» журнал, «Вечирный Киев» гэжэ газетэ Ч. Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржо» гэжэ романһаа хэдэн хэһэгүүдые, мүн хэдэн шүлэгүүдые толилһон юм. «Радянська мистецтво», «Советскэ искусство» гэжэ газетэмнай бурят уран зохёолшодой, композиторнуудай, артистнарай ажал-ябуулга, амжалта тухай уншагшадтаа ходо дуулгажа байдаг.

Бурядай театрнуудта украин драматургнуудай зохёолнуудые зүжэглэн табихадань, баясажа байдагбди. Тарас Шевченкын «Назар Стодоля» гэжэ зүжэг, Семен Гулак-Артемовскиин «Запорожец за Дунаем» гэжэ оперо, мүн А. Корнейчук, Ярослав Галан гэгшэдэй пьесэнүүдэй танай театрнуудта табигдажа байһыень дуулахадаа баясахаар байдаг даа.

Манай закарпат хоорой Улан-Удэдэ ошожо дуулаһан тушаа Бурядай республикын газетэнүүд үгаа дэлгэрэнгыгээр бэшээ бэлэй. Манай уран зохёолшод Бурят орондо айлшалһан, Бурят орон тухай олохон зохёол бэшэһэн байха. Поэт Олекс Новицкий «Живи, Украина» гэһэн номоо 1953 ондо Бурядай номой хэблэлдэ хэблүүлээ һэн. Поэт Б. Чалый бурят литература тухай хэдэн статья «Барвино» журналда толилһон юм.

Украинын радиостанцинууд бурят арадай урданай, мүнөөнэй гоё һайхан дуунуудые ажалшадтаа дамжуулдаг, мүн республикын ажахын, соёл культурын амжалтануудтухай хөөрэжэ үгэдэг, уран зохёолой оршуулгануудые уншадаг юм. Бурят композиторнуудай зохёолнууд Киевэй телестудеэр хэдэн удаа дамжуулагдаа.

Украинын уран һайханай бүлгэмүүд бурят зохёолнуудые репертуартаа оруулдаг. Никопольско заводой хоорой хүтэлбэрилэгшэ К. Мидный бурят дуу, хатар сценэ дээрэ найруулан табихадань, ехэ һонин байгаа.

«Бурят орон» гэжэ теплоход Днепр мүрэн дээрэ тамардаг. Тэрэнэй команда социалистическэ мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ ябана. Херсон Киев хоёрой хоорондохи зайе товарна поездһоо түргэнөөр гаталдаг юм.

Киев хотодо «СССР-эй арадуудай хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн украин номууд» гэһэн справочник гарахань. Максим Рыльский, Павла Тычина, Владимир Сосюра, Любовь Забашта, Платон Воронько гэгшэдэй «Бурят үнэндэ» хэблүүлһэн зохёолнууд тэрэ зандаа бурят хэлэн дээрэ толилогдохо.

Украин, бурят арадуудай хоорондохи соёлой харилсаа холбооe үдэрһөө үдэртэ үргэдхэел!

Агуухэ ород арадтаяа анда нүхэд, бата ханинар бололсоһоор гурбан зуун жэлэйтнай ойн баярай һайндэрые угтуулан, уран зохёолшодто, артистнарта, искусствын элдэб жанрын урашуулда амжалта туйлахыень хүсөөд, Москвада болохо декадаяа эрхимээр үнгэргэжэ, бидэнээ баярлуулха байһандатнай найданабди.

Ю. НАЗАРЕНКО,
Украинын уран зохёолшо.

Редакторай орлогшо **С. Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26, Телефоны редакции: редактора —46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни—34-05, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации—35-14, культуры—24-74, писем и рабселькоров —40-49, отдел переводов, корректорская —35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н01075. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4989.